

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:	
Egész évre.	25.— korona.
Fél évre.	14.— korona.
Negyed évre.	7.— korona.
Egy hétre.	2.40 koson.
VIDÉKEN:	
Egész évre.	32.— korona.
Fél évre.	18.— korona.
Negyed évre.	9.— korona.
Egy hétre.	2.80 koson.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Vasarnap, augusztus 27.

Csend az orosz fronton.

— Sikertelen olasz támadások. —

Budapest, augusztus 26. (Hivatalos.)
A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Egyes helyeken vívott előtéri harcoktól eltekintve, nincs nevezetesebb esemény.

Olasz hadszíntér:

A Wippachtól délre fekvő állásaink ellen irányuló olasz tüzérségi tüzelés időnként újra nagyon élénk volt. A Ploeken szakaszon az olaszok közeledési kísérletét megghusítottuk. A Freims völgytől délre fekvő harcvonalon több zászlóaljnak a Cauriol ellen irányított ismételt támadásait, valamint gyengébb ellenséges osztagoknak a Cuna di Cece területen, a hegygerincen levő állásaink ellen indított gyengébb előretöréseit visszavertük. Lisernnél, Siedler báró hadnagy egy Capronit lelőtt.

Délikeleti hadszíntér:

Nincs lényeges esemény. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Visszavert angol támadások.

— Halad a balkán ofenzíva. —

Berlin, augusztus 26. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A Sommetől északra folyó tartósan heves tüzérségi harcokat a Thiépval Fouraux erdő szakaszon és Maurepasnál este ellenséges gyalogsági támadások követték, amelyeket visszavertünk. Fanuretől északnyugatra járóink a francia árokban negyvenhat embert elöltözték. A Maas területén az ellenséges tűz egyes szakaszok ellen időnként nagy nevezetiséget ért el. Bapaume vidéken géptegvertűzzel két ellenséges repülőgépet, Zonnebecknél (Flandria) védőtűzünkkel egyet, Verduntól keletre és Fresnestől északra (Flandria) védőtűzünkkel egyet, Verduntól keletre és Fresnestől északra (Wövre) pedig légi harcban egyet-egyet lőttünk le.

Keleti hadszíntér:

Különös jelentőségű esemény nem történt. Az ellenség néhány gyengébb támadást intézett, amelyeket könnyen visszavertünk. Több helyen kis előtéri harcokra került a sor.

Diktátor ur!

Magyarország belügyminisztere e véres háború harmadik esztendejében rendeletet adott ki, amelyben többek között a városok polgármestereit a lakosság ellátásának kérdésében az érdekeik az elsőrendű közszükségleti cikkek fölött való rendelkezésben korlátlan hatalommal ruházza fel. Mától fogva a magánvagyonnak mindaz a része, amely e körbe tartozik: nem az egyesek tulajdona többé, közvagyon lett, amely fölött ön rendelkezik, Diktátor ur!

Két szomorú, nehéz esztendőnek kellett elmúlnia, hogy saját karunkon megtanuljuk, mi lesz az ország javára üdvös és hasznos hozó, hogy mindenkori ráeszméljen a polgári lakosság ellátásának kérdésében a decentralizáció eivére!

Jobb későn, mint soha! Ez most elkövetkezett. Arad városában ma az elemzés és ellátás kérdésének minden szála a polgármester kezében fut össze; az ő rátermettségétől, erélyétől, igazságos ítélletétől függ, hogy a háború harmadik esztendejében milyen sors vár a város lakosságára.

Sokkal jobban ismerjük Arad város első tisztviselőjét, semhogy a megnyugvás és bizalom jóleső érzésével ne látnók e nagy hatalmat az ő kezében. De még e nagy bizalmunk se tántorit el bennünket attól a kötelességünktől, hogy figyelmet egy dologra fel ne hívjuk.

Ő is épen úgy tudja, mint mi, hogy az elmúlt két esztendőben az üdvösebbnél üdvösebb rendelkezések egész halmazát adta ki a kormány és megsem ért el eredményt. A polgármester ur is tudja, hogy azért nem, mert nem volt elég erő és energia az adminisztráció közegeiben, hogy az üdvös rendeleteket végre is hajtsák. A belügyminiszter most megadta hozzá a hatalmat.

Diktátor ur! Vétünk most Arad város egész lakosságának lelke szőlőnöz. E városban is, mint másutt, miába voltak az üdvös törvények, hiába maximáltak, a rideg spekuláció és lelkiismeretlen gonoszság itt is polip módra szivta a vert az elemnyed magyar testből. Használja fel on e hatalmat, úgy, hogy a tájadalmas vértől duzzadt polip fejek: a drágaság, az árumány, a nincsedlenség lenulljanak a porba. Eperctől fogva az on és tisztviselő tarsainak szabadító munkáját egy város eber ügyeime és melete kíséri . . .

Balkán hadszíntér:

Az Ostrove tótól északnyugatra a T. eneganska-Plamina elleni támadás előre jutott. A Moglena arcvonalon pedig visszavertünk ellenséges előretöréseket. **Legfelsőbb hadvezetőség.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszatért minden német tengeralattjáró.

Berlin, augusztus 26. A Wolffügynökség jelenti:

Az augusztus huszonegyedik hivatalos jelentéshez pótlásul jelentjük, hogy most már az augusztus tizenkilencediki vállalkozásban résztvevő összes tengeralattjárók visszatértek. Az angol tengerészeti vezérkarnak egy német tengeralattjáró szétrombolásáról szóló jelentése tenat nem telet meg a valóságnak. **A tengerészeti vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Brusszilor Bukovinában készül támadásra.

szoci. újságok köznyelvi fordítása.

Berlin. A Lokalanseiger jelenti a keleti frontról. A francia sajtó csatlakozik akkor, amikor Russkij tábornok kinevezésével az északi fronton nagyobb eseményeket lát a küszöbön. Eddig semmi nevezetesebb csapatelmozdítások nem voltak. Brusszilor tábornok ofenzívája az oroszoknak 270.000 emberbe került. Ehhez szükséges csapatokat mind az északi frontról vonták el. Az erők többi része Volhyniában áll, vagy harcoképtelen. Ezek figyelembevételével kétséges, hogy mikép kezdené meg Russkij tábornok ofenzíváját Kurlandban. Brusszilor nagyarányú csapatkoncentrációi azt a téveszítést kelteik, hogy egész Bukovinát telít akarja tenni csapatokkal, hogy legexponáltabb jobbszárnyának nagyobb súlyt adhasson. A Kovel—Rowno—Dubnó vonalon a támadások gyöngébbek lettek. Az etappe területeken lévő laszarettek kiürítése nagyobb harcokra engednek következtetni.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz vezérkar hivatalos jelentése augusztus 26-áról a következő: Ellenséges támadásokat visszautasítottunk és a helyzet külföldön változatlan.

Amsterdam. A Morning Post e hó 25-iki száma Vesselioky ismert pánszláv politikusnak a lap kiadójának intézett levelét közli, melyben Vesselioky esodátának ad kifejezést, hogy a Morning Post pétervári levelezője azt jelentette, hogy Oroszország nem kívánja Ausztria Magyarország teremtését. Nincs

olyan igazi cross-mondja a levél, aki ezt nem kívánja. Ausztria Magyarország felosztása biztosítása Europa jövőjéért békéjének.

Stockholm. A Djen írja, hogy az orosz sikerek hatása Románia hangulatára nem ta-

gadható le. Az új állásokban mindkét fél vigyáz egymásra, hogy minden kedvező alkalmat felhasználjon arra, hogy támadásba menjen át. Az utóbbi időben, épúgy mint az ottlévők előtt az együttműködés helyreállt.

cini György úrgróf sürgős interpellációra kéri engedélyt a kisgazdák gabonaértékesítésére vonatkozólag. Az elnök az engedélyt megadta a háromnegyed nyolcezer térnek át az interpelláció tárgyalására.

Rakovszky István és Antal Géza bizottsági jelentései után elfogadja a Ház harmadik olvasásában a jövedelemadóról szóló javaslatot.

Ezután megkezdtek a vagyonadóról szóló javaslat részletes tárgyalását.

Az első szónok Pető Sándor. Engedelmet kér, hogy reflektálhasson arra a támadásra, amelyet Polónyi intézett Vázsonyi ellen. Polónyi a beszédeben humoristának mutatkozott be. Pompás humor az, amikor Polónyi azt állítja, hogy ő mindig következetes volt. Tizenöt évvel eselőtti beszédét vágja Vázsonyi fejéhez, ő azonban csak a Polónyi augusztus 19-iki beszédére hivatkozik. Akkor ugyanis a legélesebben tiltakozott az ellen, hogy a főváros és más városok kapjanak valamit a jövedelemadóból és tegnap mégis Polónyi azt állította, hogy ő nagy barátja a városoknak. Vázsonyi támadta ugyan a klikket, de akkor ő volt az egyedüli ellenzéki a városnál és a klikket Polónyi Géza vezette.

Beöthy Pál elnök: Vázsonyi és Polónyi képviselő urak között személyi differencia volt, ilyenkor helyes, ha egymás közt ezt tisztázzák, de Pető képviselő úrral senkinek nem volt differenciája. Kéri, térjen a tárgyra, mert ma nem Polónyi közéleti működésének bírálata, hanem a vagyonadó van szóban.

Pető Sándor áttér a vagyonadó tárgyalására, amely javaslatot általánosságban elfogad az ellenzék határozati javaslatával együtt.

Pető után Földes Béla beszélt, majd Sággy Gyula szólt fel és azután Teleszky János pénzügyminiszter válaszolt a vita alatt elhangzott érvekre és kijelentette, hogy a már jelzett álláspontját a vagyonadót, illetőleg a szónokok által elhangzott érvek sem tudták megváltoztatni. Ezek után a vagyonadóról szóló törvényjavaslatot általánosságban elfogadták és következett a részletes vita, melyet két órákor félbeszakítottak. A szünet után a törvényjavaslatot az előadó által előterjesztett módosításokkal, valamint a harmadik adójavaslatot, a harmadik osztályú kereseti adóról némi változtatásokkal elfogadták.

Háromnegyed hat órákor áttértek a sürgős interpellációra, melyet Pallavicini György úrgróf terjesztett elő és amely arra vonatkozott, hogy a kisgazdától a Haditermény nem vásárolja rendszeresen maximális áron a gabonát, még olyankor sem, amikor ötven méterhárszán felül adnak el.

Ghiliányi Imre földmívelésügyi miniszter válaszul kijelenti, hogy sérelem senkin sem esett és az egész dolog a gazdaságvétséghez intézett egy levélnek téves értelmezésén alapszik. A Ház a miniszter válaszát tudomásul vette.

Ezután következett a napirend megállapítása. Beöthy Pál elnök azt javasolta, hogy a Ház legközelebbi ülését szeptember 5-én tartsa, a két elfogadott törvényjavaslat harmadszori olvasásával, azután a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról szóló törvényjavaslat, továbbá a fiumei államrendőrségnek vonatkozó törvényjavaslat és a budapesti államrendőrségnek Csepelre való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslat és végül a hadijótékonyosság címén megváltató vármegyei pótdóról szóló törvényjavaslat tárgyalásával.

A Ház a napirend indítványt vita nélkül elfogadja és ezzel az ülés véget ért.

Megegyezés az ellenzékkel.

— Andrássy Gyula gróf ismét Bécsbe megy. —

Sajtó tudósítók telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítók: Ma délelőtti híre járt annak, hogy a jövő heten a képviselőházban szünet lesz, miután a kormány érintkezésbe szándékszik lépni az ellenzékkel az ellentétek elsimítása érdekében. Tisza István gróf miniszterelnök még is jelent az ellenzék tolyosóján és hosszasan tárgyalt Andrássy Gyula gróffal. Beöthy Pál elnök is ament a baloldali tolyosóra és közölte az ellenzék vezérével, hogy a mai ülés végen indítványt terjeszt elő, hogy a legközelebbi ülést csak szeptem-

ber 5-én tartásák. A délelőtti folyamán, miután kőszá híre terjedt el az is, hogy a képviselőházat decemberig elnapolják. Ezt azonban az elnök hamarosan megcáfolta, amikor az ülés végen csakugyan indítványt tett, hogy a Ház szeptember 5-ig napolja el magát.

Ma délután különben Tisza István gróf ismét tanácskozott Andrássy Gyula gróffal és politikai körökben elterjedt hír szerint Andrássy a legközelebbi időben újbol Bécsbe utazik.

Néhány kilométerre állnak a bolgárok a tengerpart.

— Beismerik az angolok vereségüket. —

Sajtó tudósítók telefonjelentése.

Luganó. Szalonikiból jelentik: Sarrail tábornok vezérkarával és a szerb trónörökossal a frontra ment. A legtöbb görög lakos elhagyta Szalonikot.

Hága. A Daily News jelenti: A Struma folyónál a központi hatalmak csapatait a szövetségesek keleti frontja ellen koncentrálták, ez által a front egyharmad részével megrövidült. A szeres-drámai fontos vasúti összeköttetés teljesen a bolgárok kezében van. Az entente csapatai a tengerpart felé vonulnak vissza, amelytől az ellenség már csak néhány kilométernyire van. A nyugati szárnyon az ellenség átkerésztelését tervez tenni, emellett pedig kénytelenek voltak Görög vársat feladni. A moansztr-szalonik felől a harcok tovább folytatók. A lap ezt a jelentést azzal a megjegyzéssel teszi be, hogy bevalija, hogy a kezdeményezés egyelőre az ellenség kezében van.

Bern. A francia sajtó lázas tevékenységet fejt ki, hogy tevédebbé ejtse a francia népet a bolgár offenzíva jelentősége dolgában. Azt írják a lapok, hogy a bolgárok csak a látszatra dolgoznak és pedig politikai célból. A Petit Parisien szerint a bolgár offenzíva azt a célt szorgálja, hogy Athénben és Buzarestben ellensúlyozza a szövetséges hadak előnyomulását által kellett használni. Mindaz, ami most a francia lapokban megjelenik Sarrail offenzívájáról, személynévesztés, porhintés a nép szemébe, nehogy megtudja a kritikus valóságot.

A Radical katonai kritikusa, Pris alezredes annyit beismer, hogy a bolgár előnyomulás maris kérésztulindult Sarrail offenzívájának számításait. Azzal vigasztalja azonban olvasóit, hogy Sarrailnak megvan hozzá a kellő eszköze, hogy segítsen a bajokon. Csodálatos,

hogy az összes lapok közül a Temps az egyetlen, amely őszintén megvallja, hogy a balkáni háborúban az iniciatívát a bolgárok ragadták magukhoz.

A Szófiába való masírozás jelzésva tisztára blöff. Ezt más szavakkal beismeri a Temps katonai kritikusa is, amidőn azt mondja, hogy Sarrail nem az az ember, aki egy ilyen nagyvadású offenzívát és tervet végre is tudjon hajtani. Sokkal nagyobb képességű tábornokot válasszhattak volna ki erre a célra. Megvallja a Temps, hogy Sarrail expedíciós hadserege csakis politikai missziót tud betölteni, mert nem elég erős arra, hogy Bulgáriát legigazza.

Hága. A Times jelenti Athénből: A kormány nem tud dönteni a választások elhalasztása mellett, miután a választások kituzése az entente hatalmak követelésének első pontja volt. Az entente most kénytelen dönteni a felett, hogy a macedoniai események után is tartassák-e meg a választásokat.

Elnapolták a Házat szeptember ötödikéig.

Sajtó tudósítók telefonjelentése.

Apponyi Albert gróf halaszthatatlanul sürgős ügyben éberharui birtokára utazott és így nem vette meg amas indítványát, hogy kötelezzék a külügyminisztert a képviselőházban való megjelenésre. Ugyanezért elhalasztotta indítványát Andrássy Gyula gróf a delegációk összenívásáról, valamint Rakovszky István arról, hogy a magyar képviselőház üléséről szóló tudósítást a külföldi lapokra az igazságnak megfelelően adják ki.

Ma a jövedelemadóról szóló javaslatot tárgyalták harmadik olvasásában, azután a vagyonadó javaslatot általánosságban és részleteiben.

Beöthy Pál elnök az ülést háromnegyed tizenegyre nyitja meg. Jelenti, hogy Pallavi-

Kártyabarlang a főkapitány vezetése alatt.

— Szombathely újabb botránya. — A „Nyaktörőben.” — Háberus ólú kassinóban eljárt az eljárt vagyona. —

Saját tudósítók telefonjelentése.

Szombathely városa konzervatív, a társadalmi az utóbbi időben egymásután a legnagyobb botrányok színhelye. Szombathely az a város ahol csak nemrég mozdították el a rendőrfőkapitányt Kisfaludy Timamért, különböző visszaélések miatt. Ugyancsak itt tartóztatták le Russa Béla kőszegi főszolgabíró, akinek gyermekrontási esetei az egész országban hatalmas felháborodást keltettek.

A tegnap kipattant szombathelyi botrány nivó tekintetében semmiben sem marad alul a többiekénél. Sőt talán toronymagassággal kiemelkedik a többi közül. Egy titkos kártyabarlangot fedestek fel, ahol a legrőkebb hazardjáték folyt. Titkos kártyabarlangokat már számtalan fedeztek fel Magyarországon. Ez a tény magában véve nem keltene különösebb szenzációt. Hiszen a kártyaszennyvedély minálunk valószínűségi fajta tulajdonsággá vált, s az csak természetes, hogy a háború sanyarúságos helyzetében sem hagyhattak el.

Es a többi eset azonban nem egész közönséges játékbarlang leleplezése, ahol az élettel kivétel boldogtalanság próbájának szarancsúkat a zöld asztalánál kikorrigálói és megakasztani azt amit energiá hiányában asorgalmas munkával el nem érhettek.

Es a kártyabotrány tipikus képe a kis magyar városok társadalmának, — ahol a pusztán kibontott szászajával járják-kelek, a társadalmi korrektségre, illőre nagyon sokat adnak — ennek a háttérben azonban a legszörnyűbb a bűn és visszaélés.

A szombathelyi kártyabarlang leleplezése is károsan érinti a város urai társadalmát. A kártyabarlang megalakításában a város előkelőségei vettek részt. A kártyabarlang címe a „Szombathelyi Polgári kassinó.” Es a társadalmi eséje az valóban nemes, humánus és könnyre lakható. A eséje a háborúban szűkös viszonyok között élő tisztviselők tömörítése, összetartása és szükségleteinek esáttal való könnyebb kielégítése. Hogy esírán yban nem sokat társadalmak, az csak természetes. Annál inkább hódottak benne a szerencse isten-aszonyának a zöld asztal mellett „a háborúban szűkös viszonyok között élő tisztviselők.”

Idejárt kártyánál a gyermekrontásért letartóztatott kőszegi főszolgabíró Russa Béla es itt vesztette el vagyona az utódja, Vári Leó is. Sőt ami a legérdekesebb, az újonnan megválasztott rendőrfőkapitány, Fodor Antal dr. is itt örködött a város közbiztonsága felett hajnalig es innen a hivatalába.

Egy minden jövedelem nélküli kassinó alakult meg Szombathelyen, amelynek címe „Szombathelyi Polgári Kassinó” es eséje a tisztviselők tömörítése által, a megélhetés némiképpeni megkönnyebbítése. Ebben a kassinóban nagyarányú nasárdjáték folyt. Estétől hajnalig esörgött a pénz, gurultak az aranyok, izgatótt, sápadt arcok figyeltek es remegő ideges ujjak kapkodtak utána. Esténként 50—60 ezer korona is volt a bank. A városban különben a kassinót „Nyaktörő”-nek hívták igen találosan. A háborúban jobban érdekelték az embereket, hogy az esáttal éjtel ki mennyit veszített a „Nyaktörőben.”

Ide jött állandóan a kőszegi főszolgabíró, Russa Béla es itt vesztette el vagyona az utódja, Vári Leó is. A város rendőrfőkapitánya, Fo-

der Antal, reggelig ott kártyázott es onnan ment a hivatalába.

A kassinó, azaz játékbarlang megalakulásakor esnikül kérték fel Varga Gábor országgyűlési képviselőt, aki azonban visszautasította ezt a tisztelet.

A kassinó alapszabályait hiteltelenség végett felterjesztették a belügyminiszterhez, aki azonban nem hagyta jóvá. Ekkor a bank-asztalokat átvitték egy szomszédos kávéház üres helyiségébe es itt folytatták a játékot.

Dacára a botrány kipattanásának, a „Nyaktörőben” még folyik a játék. Amíg csak az utolsó játékos is nyakát nem szegi. A következő eredményeket az egész város lázas érdeklődéssel figyeli.

A kassinó ellen a hozzáérkezett hatalmas feljelentés alapján a belügyminiszter elrendelte a vizsgálatot, a város polgármestere a rendőrfőkapitányt birta meg. Mikor Varga országgyűlési képviselő est megtudta, felkereste Brenner Tóbiás polgármestert es tudtára adta, hogy a vizsgálat nagyon rossz kezében van, mert a főkapitány már egész vagyona elvesztette a kassinóban, egyik legjobban érdekelttel, akit pártatlan nem lehet. A főkapitány megtudva est, provokáltatni akarta a képviselőt, de a polgármester eltiltotta ettől. A főkapitány be fogja adni állásáról lemondását.

A vizsgálatot ezek után a helyettes főkapitányt birták meg. Az egész város ismeri a kártyabarlangban történeteket es mégis est beszélnek, hogy a vizsgálat nem fog eredménnyel járni. A szomorú dolog komikuma az, hogy a kassinó egyik tisztviselője a háborús beszerzésekre összegyűjtött összegeket elvesztette a bakkon. A kassinói becsület nevében megmentették. Összeadtak 25 000 koronát es most majd megindul a gabonavásárlás. Hogy legyen télen mit enni.

Merre jött haza a „Deutschland”?

(König kapitány ünnepe.)

Saját tudósítók telefonjelentése.

Berlin. A leghetlenebb kombinációk röpökdenek a levegőben arra vonatkozólag, hogy a „Deutschland” tulajdonképen mely utírányt tartotta be Amerikából hazatérésében. Természetes, hogy ezt Lonman es Hemecke igazgatókon kívül senki sem tudja. Jönhetett a La-Manche csatornán keresztül, megkerülhette az Orkney szigeteket, sőt eljöhethet Skocia es az Orkney szigetek között, az ugynevezett Pentland-Firten. Az első vonal, amely 3871 tengeri mértőld, a leghosszabb, ez utóbbi 3654 tengeri mértőld, a legrövidebb. Hogy König kapitány melyik utat választotta, az a visszatéréskor mutatkozott viszonyoktól függött, a nyilvánossággal ezideig még nem közölte. Először közölni fogja a teletős személyekkel tapasztalatait es na azokból már hasznot húzott a társaság, akkor nyilvánosságra hozzák az irányt.

A Deutschland kitűnő modeljét ki fogják allítani a brémai hadikiállításra es mindenki megtekintheti es meggyőződhetik, hogy a kereskedelmi tengeralattjáró teljesen más, mint a haditengeralattjáró. Es ekkor összemölik az az angol hazugság, amely elakarta hitetni a világgal, hogy a Deutschland tel van fegyverezve es át lehet alakítani hadihajóvá.

Bréma. A Deutschland kereskedelmi buvárhajó rosztatása alkalmából a szenátus a városában lakomát adott, amelyen a buvárhajó legénységét megvendégelték. A lakomá után a buvárhajó tisztjei es legénysége a városba erkélyére léptek. A városba előtti téren játszó zenekar nyomban elhallgatott. A nagyérdemű közönség viharos lelkesedéssel fűződött a merész hajósokat. A közönség viharos kiáltásaira a szenátus tagjai, az ocsánjáró vállalat esnöke es a diszvendégek, esükön Köppelin gróffal színtén megjelentek az erkélyen. Viharos lelkesedés kerekedett, amikor Zeppelin gróf átölelte König kapitányt. Zeppelin gróf háromszor hurrát mondott a császárra es Bréma városára, a melynek lírai illy gyönyörű tetteit vitte véghez. Végül König kapitány is mondott néhány szót, mire újra felhangzott a lelkes ünneplés. A hatalmas arányú tüntetések a késő éjjeli órákig tartottak.

Bréma. A lakomán, amelyet a városi tanács rendezett, a polgármester bejelentette, hogy a Deutschland megérkezésének esökére a város érmeiket veret a kiosztja azokat az első tengeralattjáró naszád személyesek közt, König kapitány számára pedig aranyból veretik az emlékérmét.

Baur titkos építészeti tanácsos, a Krupp Frigyes részvénytársaság egyik igazgatója, bejelentette az ünneplő társaságnak, hogy báró Krupp-Bohlen-Halbach es neje a német ocsáni hajószállalat első kereskedelmi tengeralattjáró naszádjának szerencsés visszatérése alkalmából százezer márkás alapítványt tett azoknak a hajótisztoknak es matrózoknak, akik a társaság kereskedelmi tengeralattjáró hajóin tesznek szolgálatot.

Halle. Az ifjúk egyetem orvoskarának tanácsosa König kapitányt, a Deutschland kereskedelmi tengeralattjáró naszád pasancsokát, tiszteletbeli doktorrá nevezte ki. A megválasztásáról szóló okirat szövege a következő: A halléi Francke-féle alapítványi iskola volt jeles növendékét, az első kereskedelmi tengeralattjáró hajó merész vezetőjét, aki az eslénséges blokádot áttörte es ezzel a tudományoknak, az orvosi, vegyészeti iparnak világ-szerre kivívott jelentőségét súlyos költöben megőrizte: König kapitányt a halléi egyetem orvoskara tiszteletbeli doktorává választotta.

Uj orosz napilap. Péterváráról jelentik: Az orosz fővárosban új nagy napilap indul meg a legközelebbi napokban, amely különösen az igazságtalanul megármadott ipari es kereskedelmi köröket fogja védelembe venni. Az új lap alapításában, amelyre tízezer millió frank tőke gyűlt össze, részt vesznek Oroszország legnagyobb bankjai es ipari vállalatai, köztük a Don-bank, a Nemzetközi es Szabériai Bank es a Külföldi kereskedelmi Orosz Bank. A lap alapítására az iniciatívát Protopopov, a duma esnöke adta meg, aki a minap tartott alakuló gyűlésen bejelentette, hogy munkatársakul megnyerte a legismertebb orosz es külföldi írókat es publicistákat.

A „Leláncolt kacsa” meséje.

— A francia sajtó hazugságai a Deutschlandról. — „Darabokra szedve került a hajó Amerikába.” —

Saját tudósítók telefonjelentése.

A nagy párisi sajtót legutóbb egy kis szerencsétlenség érte. Az a kővér kacsa, amelyet a párisi újságok, a legkomolyabbak is, a „Deutschlandról” olvasóknak feltaláltak megérdemli a diszhelyet.

Az „Echo de Paris”-ban augusztus 1-én a következő komoly hír állott: Az „Ouest Eclair” a Deutschlandnak Baltimoreból való elutazásáról a következő különös híreket hozta, melyek felvetik azt a kérdést, hogy az „U-Boot”-nak egész útja nem egyéb, mint egy jól sikerült blöff. A kereskedelmi tengeralattjáró ugyanis meg se tette az Atlanti óceánon keresztül az útját; a hajót szétesedett állapotban semleges hajók szállították át, ép úgy mint egyes haditengeralattjárókat a hadszíntér egyes helyeire. A „Deutschland”-ot így különálló darabokban hozták át a amerikai part egyes apró kikötőibe, amelyekben kutató szem nem érte.

Utó ismét összeállították és ugyancsak semleges hajók szállította áruval megrakták, hogy befusson a baltimorei kikötőbe. Itt aztán nagy ünnepélyességgel fogadták, miután néhány tengeri mérföldet saját erájából hátra hagytak.

Az „Oeuvre” azt állítja, hogy az összes baltimorei lapokban leroppan az a kacsa már augusztus 2-án, amelyek aztán továbbroptoltak a hír, mert az eléggé különös volt ahhoz, hogy ne maradjon egyszerű klubbeszélgetésnek, hanem kiváncsok a nyilvánosság elé.

A „Liberté” a következő bevezetéssel konferálja be a kacsát:

Az a vonatkozás, amelyet a Deutschland tanúsított indítása előtt a baltimorei kikötőben, az összes lapok azzal a kommentárral kísérik, hogy „nagyon jól informált személyek” egész bizonyossággal mondják a hajó részleteiben történt elszállítását, összerakását és megterelését.

Miért azonban megismertük ezt a „bizalomra érdemes személyt”, aki a párisi újságokat ennyire felültette. A kiváló humorista, aki, a „leláncolt kacsa” című satirikus újságot szerkeszt, ennek a kacsának a születéséről is megérkezett nyilatkozó. Azt a kis mesét, amelyet az „Ouest Eclair” teropított, nevezett humorista újságból közölnözte, ahol a következőkben van: A blöff vége. A cikk a következőképpen hangzik: „A „Deutschland” útjának sajnálatos konstataciója, hogy újságjaink legnagyobb része hitelet adott. Csaknem mindenki a rossz cikkeket tanulunk, arról a keréscsőről, hogy utazása közben hogyan kísérték hadihajók a tengeralattjárót, hogyan vet fel élelmiszereket s végül hogyan vitte magát semleges hajókkal?”

Miért nem gondoltak a mi újságjaink a kézen fekvő megalapára? Amely egyszerűen mind az egyetlen valószínű is. Miért kellett nekik ismét bele esni egy nemet blöff hálójába, s ezáltal ezt a hazugságot még jobban megnagyítani?

A valószínű, amely minden tisztán látó előtt egyszerre megjelenik, az, hogy a bochok kereskedelmi hajója sohasem jarta át az Óceánt. A dolog nagyon egyszerű. A „Deutschland”-ot nyilvánvalóan Baltimoreban építették fel. Az amerikai bochoknak nem volt nehéz darabokra összeállítani anélkül, hogy a figyelmet magukra irányítsák, s ez annyival könnyebb

volt, miután egy ember sem mert gondolni ilyen szédülésre. Aztán egy napon elvonták a hajóról a leplet, amely mindaddig betepte; s víz alá merítették, s kiordították a világba: „Íme egy Németországból direkt érkezett kereskedelmi tengeralattjáró”.

Amerikában egy ember sem gondolt erre a német szédülésre, s így természetesen mindenki lelkesedett a dologért. Hogy lehet ilyen esalásnak felülni? És a mi még szomorubb, a párisi komoly lapok komolyan tárgyalják azt a kérdést, hogy a „Deutschlandot” visszatérés alkalmával az egyesült flotta megtudja-e fogni, vagy nem? On ártatlan bányák!

A kereskedelmi tengeralattjárót sem elszállítani, sem elfogni nem lehet, miután az egyáltalán nem futott ki soha a tengerre. Egy napon egyszerűen eltűnik majd és a bochok kártevői fogják, hogy elutazott. Többször azonban nem esünk bele a hálójába, mert a hajót egy éj folyamán egyszerűen átszerelik, szétbontják és darabonként ismét elüzentetik. Tizen-négy nappal később ugyanaz a dolog megismétlődik Brémában és ismét kiordítják a világba: „A Deutschland visszaérkezett.” De ezuttal, hiába fognak Bettmann-Holveg és von Tirpitz urak fáradozni, ilyen meséket csak a nehéz gondolkodású németek fognak elhinni, akik hozzá vannak szokva, hogy még ennél is nagyobb szédüléseket kövessenek el. De mi nem kerülnék többé a hálójába és ezzel a blöffel egyszerűen mindenkorra végeztünk.

Mialatt a fentnevezett „Leláncolt kacsa” című folyóirat, olvasóinak ezt a jól kigondolt mesét feltárlta, nemhogy kivette volna őket a hálóból, hanem ugyancsak bemártotta őket, mondjuk, a sárba. Most már csak az a kérdés, hogy mit hisznek el ezután a leláncolt kacsa meséjéből a párisi lapok és jóhiszemű olvasói?

TORVENYKEZÉS.

Felmentés hamis jogcímen.

Aradi közlöny 1916. augusztus 27.

Nagyváradról jelentik: Várady Lajos 67 éves nagyváradi gépész ellen az volt a vád, hogy igazolványt állított ki egy Steier Emil nevű népfelkelő számára arról, hogy az ő nála géptűtő és mint ilyen, az ő nélkülözhetetlen alkalmazottja. Ennek az alapján Várady és Steier a honvédelmi miniszteriumnál kérvényezték Steier fölmentését a katonáskodás alól. Steier bevonult katonának, de a fölmentése megérkezve, azonnal megszabadult az egyenruhától. Egy nevélen tájékoztatás alapján megismült nyomozás azonban több hét után azt állapította meg, hogy Steier sosem volt géptűtő, hanem már 8 év óta szatócs üzlete van, Várady Lajosnak egyáltalán nem munkása, vele munkasi összeköttetésben nem áll, sőt: Váradyt egy más géptűtő dolgozik fölmentéséről már hónapok óta.

Steiert természetesen azonnal behívták, Várady enen pedig megindult az eljárás. A kir. ügyesség vádiratot adott s a bűnper most került tárgyalás alá.

Várady büntetlen előlépő, öreg, munkában megőszült iparos a könnyezig megnátódotlan állott a bíróság előtt. Elismerte, hogy megtette amivel vadonjak, de őt igen sok koronával vezette a dolog megtételére. Steier ő

nála inaskodott, szerette, családiagnak tekintette. Mikor később Steier, mint üzleteljáró géptűtőnek ajánkozott hozzá, hogy fölmentesse magát a katonaságtól, nem tudott ellenállni. Alkalmazni akarta, így adták be a fölmentési kérvényt. Ennek az elintézésé azonban egyre később, úgy, hogy ő aztán a közben katonának bevonult Steier helyett csakugyan fel fogadott egy fűtőt. Mikor a fölmentés Steier Emil címére megérkezett, már volt fűtője. Azt hitték, nem lesz baj belőle, maradt minden a régiiben. Nagyon sajnálja amit tett, kész megszenvedni érte.

A bíróság az összes mentőkörülményeket figyelembe véve, a legmészebbmennyiség alkalmazta a 92. szakaszt és az igen súlyos büntetés helyett mindössze 200 korona 10- és 100 korona mellékbürságra itelle Váradyt.

LEGUJABB.

Ejjei 3 órakor érkezett telefonjelentés.

„Elvi” hadüzenet Németországnak.

Luganó. Az olasz lapok jelentései szerinti a legújabb olasz minisztertanácsban a kormány eivőben elhatározta a hadüzenetet Németországnak

Budapest. A sajtónadiszanasáról jelentik: Az olasz vezérkar augusztus 24-én kiadott hivatalos jelentése a következő: Csapatunk kisebb, de merész offenzív vállalkozásai új alkalom birtokába juttattak bennünket a Fessanialpok uttalai szakaszain. A Valt-Horternica eredeténél megszaltuk a 2354. magaslattal. Egy erőteljes ellentámadás a magaslattal ismét az ellenség birtokába jutatta, de aztán újból elűztük az ellenséget innen. A többi fronton időközönként kisebb csatározások folytak. A görzi szakaszon és a harcst fensikon a helyzet változatlan. Az ellenséges jüzerség ismét granátokat dobott Gorz városára és az iszózó majara.

Luganó. Az olasz munkaügyi miniszter tíz millió irát utalt ki a legutóbbi földrengés károsultjai javára.

Rotterdam. Az angol kormány közölte a hollandi kormánnyal, hogy augusztus közepé óta az összes kereskedelmi hajókat telfegyvereztek. A hajóskapitányok az admirantástól szigorú utasítást kaptak, hogy a nyílt tengeren minden ellenséges hajó ellen használják telfegyvereket.

Ejjei 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Visszavonták a szerb hadsereget a trontól.

Luganó. Szalonikiből jelentik: A két szerb dandár vesztesége Kriomanai olyan rettenetes nagy volt, hogy az egész szerb hadsereget vissza kellett vonni a trontól.

Haga. Londonból jelentik: A lapok katonai munkatársai bejelentik, hogy Sarrail kénytelen a hónapok óta elkészített offenzív tervet megváltoztatni, miután a váratlan bolgar támadás ezt a tervet megghusította.

Szonia. A bolgar vezérkar hivatalos jelentése: Jobb szárnyunk lövőerő az ellenséges csapatok Arcunia felé vonultak vissza. Csapatunk megszállotta a Lakovicza—Arsakki Mentooli közti vonalat. Tegnap reggel 8 orosz repülőgépet repült el Varna felől. Több bombát dobtak le, mindegyik különösebb eredmény nélkül. Két repülőgépet a sük tengeren az orosz flotta elan támaszt intézett. Sertetlenül tértek vissza.

Egyetemi tanár akar lenni György János dr.

Irta: Goldis László.

Aradon közöttünk jár egy gondolkodó. Ezt, valószínűleg, nagyon kevesen tudják. Igaz, hogy az ipse nem püspök, még csak szolgabíró sem, annál kevésbé hadseregvezető vagy boldog élelmiszer birtokos. A neve is olyan semmimondó, hétköznapias, szürke: György János. Székely góbé, a Bolyai Farkas híres, nevezetes nemzetségéből. György János. Kétszeres doktor, ugymint „juris et philosophiae”. De azért ő a világ minden kincséért ki nem irná a neve elé a profanum vulgust annyira megbajoló dr.-t. Ő csak: György János.

Van-e ki a nevet ismeri? Mert bár egy rakás vaskos kötetet írt már az ember, de a György János nincs sehol, annál kevésbé a „doktor juris philosophiae”. A György János könyveiről hiányzik a szerző neve. Egyiken sem olvashatják: Irta — dr. György János. — Ellenben minden kötet címsaprára rá van nyomtatva ez a mondat: „Szerző nem tart fenn szerzői jogot, mert közérdekű igazságok terjesztésének magánérdekű korlátozását elítéli”.

Izlandi székely földművelő szülőknek gyermeke. „Lángész ritkán születik városban”, mondja Giddings (A szociológia elvei, 402. l.). Elvégezte a gimnáziumot, letette a jogi doktorátust, ügyvédjelölt lett, de nem találta az igazságot. Pedig azt kereste. Magtalálja, úgy gondolta, a hitben. És lett teológus, unitárius az apja váltása. Mert anyja református volt. Járta két évig az oxfordi egyetemet, másik két évet tanult Amerikában a cambridgeli Harvard-egyetemen s itt nyerte el a bölcsészeti doktorátust. Professzor lett azután a kolozsvári unitárius papképző intézetnél. Kereste az igazságot s az erre vezető uton találta a felekezeti láthatáron.

„Hogy az ellentmondások irtózatos tömege ellen vallásos kötelességből a rábeszélő, meggyőző értelem eszközeivel az állammal szemben is föl lehessen lépni, ahhoz az egyháznak az államtól való anyagi függetlenítése, ehhez viszont a szent cél szolgálata érdekében való önmegtartózkodás az első elengedhetetlen feltétel. Azt ajánlottam tehát, hogy mondjon le az egyház az összes államsegélyekről, legyen az papi kongrus, általános egyházi segély vagy egyházközségi a „segély” Így olvasom György János dr. egyik könyvében (Az élet célja felé). Persze lett erre aztán nagy megörökönyödés a tisztelendő uraknál. Különösképpen pedig a püspök haragudott meg igen nagyon. Más vége nem lehetett, a katedrálról kitétek a szűret.

György János dr. azután azt gondolta, nem lesz többé hivatalnok rabszolga. Lesz szabad ember. Vállalkozó. Gondolatainak és lelki meggyőződésének így senki sem fog parancsolni. Málhászálító fizethet társait hát Budapestre. A saját hátán hordotta néha a nehéz koffereket, mert a lovak esőnyösek voltak, a kocsisok meg kocsiznak rejtenezes módon. Az útiútba belebuktak. Rámént a feleség kis vagyonszája is. A dupla-doktor most megint kiment Amerikába. Munkás lett. Itt kapta bátyjának táviratát. Jöjjön haza, mert egyik székely főszékely „székely” választotta. Haza jött, csalódott, a püspök nem akarta. Akkor a doktor ur Temesvárra ment és napszámba akart állni.

Ott egyik bátyja postahivatalnok, rendkívül reástele a dolgot. Hogyan is lehet egyznak napszámos öccse? Szegény György János

dr. nem akarta, hogy a bátyja miatta restelkedjék. Atjött hát Aradra és a Neumann-gyárhoz ért. Egy ideig itt szakhordással foglalkozott.

Mellékfoglalkozásként akkor angol leckéket adott. De újra fordul a sorsa. Magához hívta a református egyház s bodonkúti református tiszteletes lett. Am a bán itt is erősebb volt az arénynél. A helyi földbirtokos zsidó tisztartója református magyarként szerepelt s a jó reformátusok megválasztották presbiternek, majd községi bírónak. Az izraelita presbiter pedig az új tiszteletesnek minden törekvését tönkretette. A tiszteletes vizet prédikált, a tisztartó pedig pálinkát árult. S a pálinka legyőzte a szerény vizet. Bodonkúton sem volt már maradása György János dr.-nak. Ott hagyta hát a református eklézsiát is, beállt Kunzentmártonban községi szolónak.

Egy gyárigazgató barátja ismét Aradra hívja. Majd ad neki az ipartelepen foglalkozást. Az ipartelep közben szerencsésen megbukott s György János doktor Aradon ismét hozzáfogott az angol leckékhez. Abból él most is itt közöttünk s írja egyre a könyveit.

Az dióhéjban összefoglalva György János eddigi élettrajza. A legtöbben különösképp tartják, mert húst nem eszik, alkoholt nem élvez, dohányt nem szí. Pedig nem különö, hanem csak különös ember ez a György János, aki keresi az igazságot s életét összhangba akarja hozni tudományos meggyőződésével. Ebben különbözik a professzionátus tudósoktól. A mit hisz, azt cselekedni is. Ebben különbözik a mindenféle hitet parazitától, akik pénzért prédikálják valamely hit parancsait, de maguk az ellenkezőjét cselekedezik. Ezért különös ember György János doktor.

Elolvastam a könyveit. Róppant nehézkes stílusban vannak írva, akár Darwin uttörő munkái. Megfeszítettem figyelő tehetségemet, míg végig olvashattam legújabb művét: „A társadalmi megújulás bölcsészete” — címűt. Az olvasás azonban megéri a fáradságot. György János doktor műveiben a tudományos igazságok valamely magját érzem. Homályos, de a gyakorlott szem észreveszi. A szerző agyában is, úgy hiszem, csak motoszka még. Idővel majd kicsiszolja. Bizonyos azonban, hogy György János doktor igaz gondolkodó. Csak igen kevés ember tudja milyen nagy dolog ez. Mennyire végtelenül fontos, ha valaki, a gondolkodó, bármily kicsi pontosságával előbbre viszi a tudományt, bármely tudományt, annál inkább az emberi életéről tárgyaló tudományt. Az anyagi, szellemi és erkölcsi civilizáció a tudomány ilyen számtalan picike homokszemcséinek lerakódása az emberi és társadalmi öntudatra.

A mai civilizációban élő emberek legnagyobb része bizonyára lemosolyogja a tudományos igazságot hajszoló mániakust, aki bizony nem egyszer éhezve, távozva álmodja a jövőt. Mily kevesen tudják, hogy az ő civilizált életükben benne van Plató, Aristoteles, Newton Galilei, Kepler, Descartes és Kant és egész hadserege a tudomány sokszor mártíromságát szenvedő szent apostolainak. A civilizált társadalmaknak mindenkori világnézete, mely megszabja az emberi cselekedetek értékmerőjét, nem egyéb mint az előbbi hosszú évezredek tudományos megállapításainak bizonyos rendszerbe foglalt ismeret-mennyisége és az

ebből eredő ugynevezett izmusok által meghatározott sajátos gondolkozásmód. A legtöbben közülünk sohasem gondolják meg, hogy az ember sorsára mily óriás fontossága van a tudománynak. Végtelen az emberi haladás, mert végtelen a tudomány, mert végtelen a természet kifürkészendő újkainak sora. Ezt nem fejezhetem ki szebben, mintha idézem György János dr.-nak szavait: „Ugy vagyunk a bölcsészettel, mint a csillagos éggel. Időnként idők óta ismerik tudatlan pásztorok, együgyű gyermekek, lánglélekű tudósok egyaránt. Mindamelletti koronként vizsgálni, tanulmányozni kell százszor is újra, mert a róla való tudásunk bővüléssel, a vizsgálatára képesítő eszközeink teljesebbé válásával évről-évre helyesebb és egyúttal bámulatosabb ismeretekkel gazdagít.” (A társadalmi megújulás bölcsészete 8. l.) Azt akarom evvel mondani, hogy semmiféle tudomány sohasem lesz teljesen betelejezett, mert a fejlődés végtelen.

Azért oktalanságot árul el, a ki valamely újabb, eddig teljesen ismeretlen tudományos megállapítást, ha nem is volna még teljesen bebizonyítva, lemosolyog. Ellenkezőleg. Az igazi gondolkodónak egyetlen kritériuma az eredetiség. Az elmélkedő lángész éppen azért az, mert valamely új igazságot lát meg. Ha valószínű igazság, idővel bebizonyosodik az előbbi kétségtelen igazságok rendszerébe s tényezője lesz az általa bármily észrevétlenül is megváltozott világnézetnek, bármily kicsiny lépcsője az emberi haladásnak. A társadalom megrögzött, csak óvatossággal megőrzendő halad a végtelenül bizalmatlan minden új igazsággal szemben. S innét van az újítóknak rendszeren szomorú sorsa. Kortársaik rendszerint nem értik meg őket. Sőt legtöbbször veszedelmeseknek tartják. A lángészű Lester F. Ward (Pure Sociology, Unger német fordítása I. köt. 14. l.) a tiszta szociológiáról írt alapvető munkájában nagyon találóan mondja erről a következőket: „Azt hiszik rendszeren, hogy azok az emberek, a kiket egyetlen eszme ural, nem hasznosak, sőt károsak. Pedig ezek a leghasznosabb emberek. Azok tudnivalók; a kiket egyetlen gondolat tölt el, egy kedvenszű hipotézis, egy heurisztikus fogalom. És az eszme bennük mind nagyobb, mind általánosabb lesz és arra kényszeríti őket, hogy azt legvégsőbb logikai következtetésekig kövessék. Az igaz inspiráció-tól vezetett munka alapos. Az elemzés kimerítő és minden lehetséges tévedések és túlhajtások dacára ésszerű hozzájárulást képez az emberi tudás alapbirtokához és a tudomány tényleges haladásához.”

Egy ilyen eredeti eszmének, egy ilyen hipotézisnek rabja György János dr. A tü-neményinek a tünemény fölöttiből való leszámazása foglalja el ennek az embernek egész vakóját. Ez a gondolat nem idegen a filozófia történetébe előtt. Minden bölcsészeti rendszer számol vele. De György János dr. felfogása ebben a kíváncsi emberi lelket örökkön emésztő kérdésben teljesen eredeti, bizonyítékai újak, szintésis megkapó. „Mindig lehetségesnek kell maradnia a szellemre nézve, hogy azzal foglalkozzék, a mi a tudást meghaladja.” — mondja Spencer Herbert (Végső Alapelvek). De magának a tudásnak határai sem vonható meg. Miért ne legyenek csak is a végtelenbe kitolhatók? „A szellem öntudatosága a világtudatossággal teljesen kiegészülve az elme saját létezési okát és rándulási célját tisztán meglátja” — mondja György János dr. és az idézett munka 284-ik lapján gyönyörű képét adja az ezen fejlődési fokra feljutó ember mindenhatóságának.

És s mi különösen megkapó a tudomány-nak ezen mániikus emberénél, az ama körülmény, hogy nem csak keresi és szereti az igazságot, hanem cselekedeteiben és életmódjában a legnagyobb szigorral követi is azokat irányelveket, a melyeket tudományos meggyőződéséből levonhatónak állapít meg. Mint egy második Tolsztoj. Ezek a cselekedetek és életmód pedig igen nemesek és tiszteltrémiltóak, Boldog lehetne az az ország, amelynek itjuságát ilyen cselekedetekre és életmódra nevelék.

Én nem akarom itt György János dr.-nak bölcsészét elemezni, vagy bírálni. Illetékes sem vagyok arra. Én egyszerűen f. l. akarom hívti ez emberrel szemben a közérdeklődést. György János doktor tudományos alapon hirdeti a legnemesebb emberi erkölcsiséget. Vétek volna, ha eszméi propagálására nem adnának teret. Habilitáltatni akarná magát

a budapesti egyetemek bölcsészeti karán. Jogi: akar ahhoz, hogy ott mint magán tanár előadásokat tarthasson. Bár kétszeres doktor, az illusztris egyetemi professzorok akadékoskodnak valamely formák miatt. A jelenlegi közoktatásügyi miniszter azonban úgy tudom, angol kulturájú ember s angol egyetemeken is tanároskodott. O bizonyosan teljesen megérti a tudomány szabadságának óriási fontosságát. Nem találkozik-e Magyarországon a kormányának olyan befolyásos híve, a ki lehivhatná a kultuszminiszter figyelmét György János dr.-ra, a ki Aradon farsalpu szandáiban jár, angol lockók-ból kénytelen tengődni, de azért bizonyára jobban szereti és odaadóbban műveli a tudományt, mint nagyon sok más, a kik a mások által letarolt szalmát cségenk a budapesti egyetemen.

Megnövekedett a polgármesteri hatalom

— Minden cikk árát maximálják Aradon. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város tanácsának mai ülésén Lőcs R. szó helyettes polgármester rendkívül fontos miniszteri rendeletet mutatott be. Néhány hónappal ezelőtt a város közgyűlése tudvalevőleg feliratot intézett a belügyminiszterhez és arra kérte: adjon felhatalmazást a polgármestereknek, hogy a fontosabb élelmiszeik árát maximálhassák és forgalomba hozásukat szabályozhassák. A belügyminiszter akkori feliratában kijelentette, hogy nem tartja szükségesnek e nagy hatalmat biztosító felhatalmazás megadását, mert az esetleg korlátozná a kereskedelem és ipar forgalmát. Annál nagyobb meglepetést kellett most, hogy a belügyminiszter minden kérdés nélkül körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz. Rendeletében felhatalmazást ad a törvényhatóság első tisztviselőjének, városokban a polgármestereknek, vármegyékben az alispánoknak, hogy a fontosabb élelmiszeik és elsőrendű életszükségleti cikkek árát maximálhassák, valamint forgalomba hozásukat a helyi viszonyoknak megfelelően szabályozhassák. Arad város területén tehát a polgármester egyszerű rendelettel megállapíthatja az összes fontosabb élelmiszeik árát, valamint a ruházati cikkek árát és azok készítésénél munkadíját is. Ha a polgármester élni fog ezzel a joggal, ami egészen valószínű, akkor Aradon maximálni fogják a cipő és ruhakészítés munkadíját, is valamint kötefényező tevékenység a piaci árúszítókra, hogy behozott készleteiket az előírt áron elvételien eladják. Az összes üzletekben és a piacon feltűnő helyen kell majd a készletek és munkatöltesítmények árát kifüggeszteni. Ez ügyre vonatkozólag számos aradi előkelő kereskedőhöz és iparoshoz kérdést intéztünk és válaszaikat a következőkben foglalhatjuk össze:

— A tisztességes kereskedők és iparosok a legnagyobb örömmel fogadják a kormánynak ezt az intézkedését, mert igazán ürügytelen volt már a kereskedelmi és ipari osztály általános meggyanusítása. Senki sem állítja, hogy a kereskedők és iparosok között ne lennének haszontalan elemek, mert hiszen minden foglalkozási ágának meg vannak a maga parazitái. Ezek valószínűleg nagyon fogják sajnálni, hogy a savaróban való mesterségeiknek végét szakítja és a rendelet; a kereskedők és iparosok nagy tömege azonban megelégedéssel fogadja ezt az intézkedést, mert már eddig is a hatósági rendeletek alapján

működtek és óvkoztak túllépni a maximális árát. Ha ezután minden fontosabb cikk árát megszabja a hatóság, akkor elejét vesszi minden visszaélésnek és így legalább a becsületes emberek megszabadulhatnak a gyanusításától. A polgármesterek mindenestre a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel kell végrehajtani a miniszteri utasítást. Tájékozódást kell szereznie a felől, hogy az Aradon forgalomba kerülő cikkek hol készültek és mennyi azoknak a beszerzési ára. Ez azért szükséges, mert ha egyes cikkekre a beszerzésnél alacsonyabb árát állapítana meg a polgármester, akkor ennek a cikkek a forgalomból való eltűnése be fog következni. Arra is nagy súly helyezendő, hogy a nyerestermékek ára maximálhassék legelőször, mert hiába maximálják az iparcikkek alacsony áron, ha a hozzávaló nyerestermék még egyszer olyan drága, mint a kész cikk.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi ruhatár. A színházi folyosón történt baleset alkalmából Grün Nándor rendőrkapitány előterjesztést tett a tanácsnak, hogy távolítsa el a folyosóról a ruhatárt, mert ott életveszélyes tolongás szokott keletkezni, aminek már sok sajnálatos következménye volt. A tanács egy bizottságot küldött ki, amely helyszíni szemlét tartott és abban állapodott meg, hogy a ruhatár elhelyezendő és a színházi bejárat két benyilójában jelöltek ki helyet a garderobernek. Szendrey Mihály színházigazgató ezt megfelelőbbé azzal az indokolással, hogy a színház bejárója télen nagyon hideg és a közönség egészsége veszélynek van kitéve. A tanács ma tartott ülésében Kovács Vince kulturtanácsnok javaslatára elvetette az igazgató felterjesztését és a szakértő bizottság véleménye alapján a színházbejáratot jelölte ki a ruhatár helyét és egyszerűsággal utasította az igazgatót, hogy gondoskodjék a megfelelő tüttéről.

* Mezey Zsigmond dr. hegedűtanár és M. Zay Margit zongoratanárak akadémiai előkészítő zenekolájában (Weiszler-utca 19.) a beiratások megkezdődtek. 4577

* Az aradi zenekonzervatóriumban (Szabadság-tér 21.) a beiratások már megkezdődtek. Az ének-tanszakot Kiselt Emma a prágai zenekonzervatóriumból végzett művésznő vezeti.

* Művészvár. (Dramai szenzáció az Urániában.) Erdélyesítő történet ez az évek óta művészek valóságában, benne mindaz a szép és vonzó, amely bennünket annyira közel hoz mindahhoz, ami a művészettel kapcsolatban van. Nem szablon, nem köznapi történet ez, hanem a maga megrázó valóságában ideg-feszítő és érdekes elbeszélés. S mert művészi képről van szó, mi sem természetesebb, hogy művészek játszanak és beleviszik művészetüknek legjavát ebbe a képbe. — Számosított helyek az Urániában. Arra való tekintettel, hogy a színház szeptember 1-én kezdődő évadjában csupa olyan attrakciót mutat be, melyekért a szokásos kölcsöndíj messze túlhaladó összegeket fizet: a mondott napon mindennemű kedvezményt beszüntetni kénytelen. Ennek ellenében szeptember 1-étől kezdve a 9 órai előadásra a közönség kényelmét számosított helyek fogják szolgálni, amelyekre vonatkozó jegyeket a pénztár naponta 5 órától kezdve árúszít. A csoportjegyek továbbra is kaphatók a pénztárnál. 5

* Világszenzáció. Az Erzsébet mozgószínház igazgatóságának nagy áldozatok árán sikerült megszerezni Budapest után elsőbbségi joggal a vidéken a Mirakel című hatalmas filmszenzációt, amit a budapesti Omnia mozgóképpalota 8 napon keresztül óriási siker mellett mutatott be a főváros közönségének. Emleítésre méltó még az is, hogy a képet a színház eredeti zenekísérettel szeptember hó 9-én és 10-én, szombaton és vasárnap fogja közönségének bemutatni. 3461

* Az Apolló új szezonja. (Számosított helyek.) A közönség tetszésével találkozott az Apolló-színház direktorjának ama bejelentése, hogy őszi szezonjának megkezdésével új rendszert léptet életbe a nyitott páholyok ülését és a szőlyéket megszámosozva adja ki. Ép úgy, mint a színházban, az említett helyekre mindenki előre válthat jegyet. A helye minden körülmények között biztosítva marad s így nem kell törekednie azért, hogy az ember jó ülést biztosítson magának. Hétfőn lép életbe az új rendezés. Ezen a napon kezd meg az Apolló-színház őszi programjának bemutatását a „Lélekvesztő” című Nordisk tengerészdrámával. A Nordisk-filmgyár egyik legszebb és legnagyobb szabású alkotása ez a gyönyörű darab, amelynek cselekménye nagyobb részben a tengeren játszódik le. 3

* Nordisk-dráma az Apolló vasárnapi műsorán. Vasárnapi műsorán a „Mozgásműsor” című tenomenais Nordisk-képet mutatja be az Apolló-színház. A Mozgásműsor szombati premijerje a legteljesebb sikerrel hozta meg. A közönség elragadtatással gyönyörködött a darab két hajós gyermekszereplőjében. 3

* A theologus, egy szemérmes tragédiája ma vasárnap az „Erzsébet-mozgásműsorban”. Régi, de soha el nem érülő regény ismétlődik meg két fivérrel, akik ugyan azt a leányt szerették. A két fivér egy szemérmes nővendéke s mind a kettő az igazgató leányát szereti. A leány az egyiket viszonszereti, míg a másik fivér feltékenységeben semmitől sem riad vissza. Fivérét az ismétlődő kikapcsolás, gyújtogatással vádolja, amiért ezt 20 évi fegyzásra ítélik. A 20 év elteltével mint öreg aggastyán kerül ki a börtönből és most theologus, alamizsnából tengeti életét. Amint egy ház udvarán a gyermekeknek evangéliumot olvas fel, egy külön beteghez hívják, akiben felismeri fivérét, aki féltelmében összeuszódta, míg az mag bocsát neki. A haldokló fivére nyugodt, bocsánatra kész arca látva, nyugodtan hal meg fivére karjaiban. — Legközelebb: „Az orosz toszásban” hatalmas káosz...

„Románia nem gondol háborúra.”

(Constantinescu miniszter Bratiann álláspontjáról)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bukarest. A „Bukarester Tagblatt” jelentí: Constantinescu, a román koronauradalmak és földművelésügyek minisztere egyik politikai barátjának állítólag a következőket mondta:

Bratianunak az a véleménye, hogy Románia nem kezdhet hosszabb háborút. Másrészt meg van arról győződve, hogy a háboru még legalább egy évig tart, s így nem hihető, hogy most, mikor a harcstereken nem folynak megfelelő események, a háboruban részt szándékozna venni. Ehhez járul még, hogy az ideit termés és peuróleumtermelés értékesítése ezen a telen legalább háromnegyed milliárdot jelent Romániának.

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik: A „Novoje Wremja” diplomáciai körökben vett értesülés alapján közli, hogy a szentpetervári és a bukaresti kormány között élénk véleményesere folyik. Bratianu azonban szándékosan halogatja a tárgyalásokat és egyelőre minden kötelező egyezségtől tartózkodik. A bukaresti orosz követ újlag nagyon részletes iadvatú jelentéseket küldött Szentpétervára, amelyek azonban egyáltalán nem biztatóak.

Bukarest. Az „Opinia” című jassyi lap vezetőhelyen foglalkozik a háborus hírekkel és ez alkalommal Oroszország állítólagos céljáról, a kisebb nemzetek felszabadításáról is ír. Igen — írja a lap — hogy ha az orosz birodalom uralkodója akkor, a mikor először foglalták el csapatai Galiciát, így szolt volna saját és aztan az osztrak lengyel népnek: „Szabadok vagytok, egyesüljétek és harcoljatok Oroszország és Franciaország oldalán a nepek egyenlőségeért” és hogy ha így szolt volna hozzáik: „Romanok ébredjétek, Besszarabia a tettek, jertek a mi oldalunkra és küzdjétek ideálotokért,” akkor beszédes bizonyítékot szolgáltatott volna arra, hogy ennek a borzasztó háborunak nemes indokai vannak. Lengyelország és Románia a nagy felszabadító cár nemesszívü lobogója alatt küzdöttek volna és ontottak volna vérüket. A jelen körülmények között azonban mi indíthat minket arra, hogy a legnagyobb áldozatot megnozzuk? Talán ama veszély, hogy azt is elveszjük, amit ma bíruink? Vagy talán a szegény Szerbia sorsa olyan kecségető?

Nekünk nem szabad a háboruban részt vennünk. **Hogy erre nem is gondolunk komolyan, azt különben az a tény is igazolja, hogy nem alakítunk nemzeti kormányt, enélkül pedig nem lehet nemzeti életünkbe vágó határozatot hozni.** Jo is, hogy nem lépünk akcióba, mert a tél valószínűleg újabb helyzeteket fog teremteni és akkor majd világosabban látjuk, hogy mikor érkezett el a mi véraldozatunk perce.

Bukarest. A kedden reggel megjelenő bukaresti lapok az irták, hogy szerdán minisztertanács lesz Bukarestben, amely alkalommal Románia külpolitikai helyzetét is megvitatják. A lapoknak a minisztertanácsra vonatkozó híret a hivatalos L'Indépendance Roumaine is megerősítette kedden délután megjelent számában.

Amint a ma reggel megjelent bukaresti lapok jelentik, a szerdára jelzett minisztertanácsot nem tartották meg.

Ezen a napon azonban a király fogadta Bratianu miniszterelnököt, akivel a szokasos munkálataikat végzte el.

Zürich. Schweizerische Telegraph Information jelentí Bukarestből: Hivatalos körökben az a hír van elterjedve, hogy Románia beavatkozása csak a háboru döntő fázisában fog beövetkezni akkor is csak abban az esetben az entente mellett, ha az győzni fog.

A Hadi Termény

aradi kirendeltségének működése.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Az ország és a hadsereg élmezését el látó Hadi Termény R.-T. aradi kirendeltsége néhány nappal ezelőtt megkezdte működését Havas Sándor és Horváth József vezetése mellett, az Aradi Első Tekerékpénztárral társulva. A vezetőség már bemutatkozott a közigazgatási hatóságoknak, amelyekkel hivatalosan együtt működni. A H. T. aradi kirendeltségének működéséről a következő figyelemreméltó adatokat tudta meg az Aradi Közlöny:

— Az aradi kirendeltség — mondotta informátorunk — kiesényben ugyanazt a munkát végzi, mint a H. T. központja, azzal a különbséggel, hogy az aradi és általában a vidéki exozitura osupán liszttel foglalkozik. Az aradi kirendeltség működése Arad városon kívül a megyére és Hunyad megyére is kiterjed. Legfontosabb feladata, hogy gondoskodik a H. T. központja által a lakosság számára kiadott lisztnek a körzetben lévő malmokból leendő helyes elszállításáról. A körzetben 900 malom működik és ezekkel állandó összeköttetést tart fenn, mert a malmok a náluk összegyűlt lisztet kötelesek a kirendeltségnek bejelenteni és a kirendeltség a szükség szerint dirigálja el ezeket oda, ahol hiány mutatkozik. Amíg a lakosság szükségletének teljes összeírása meg nem történik, addig a H. T. a tavalyi mennyiséget adja s így a jövő hónap közepéig egyelőre 92 vagon áll rendelkezésre. Az aradi kirendeltség a maga részéről is mindent elfog követni, hogy Arad akadálytalanul megkaphassa a szükséges havi ötvenöt vagonot. A központ különben azzal is megbizta az aradi exoziturát, hogy a liszt szétosztását kísérelje éber figyelemmel és azt tartva szem előtt, hogy a liszt lehetőleg azok után jusson a szomszédokhoz, akik már a háboru előtt is lisztkereskedéssel foglalkoztak és kivonak részük a közterhekből. El tekintetben egyébként a hatóságoknak szabad kezük van mindaddig, amíg a liszt ellátás terén mindez nem ta-

pasztalhatók. Amint azonban a H. T. az irtja, hogy a régi kereskedők kizárása a lakosság rovására történik, jogosult közbelépni a polgárság és a kereskedelem érdekében.

Amint ebből látható, a H. T. aradi kirendeltségére igen szép és nagyfontosságú feladatok megoldása vár és a vezetők személye teljes garancia arra, hogy az összes kívánalmak zavartalan kielégülést nyarnek.

Oroszországgal akarja elfogatni Asquith a német császárt.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Hága. Pétervárról jelentik a Times-nek: Az orosz fővárosban lévő németellenes liga felszólítást intézett a kormányhoz, hogy a szélső jobboldal vezetőjét, Bulazellit hazaárulás miatt ítélje el, mert megkísérelte, hogy az entente egységét megbontsa.

Bulazell, aki a Ruskij Grashdanin hetilap szerkesztője, vezércikket irt Asquithnak arról a kijelentéséről, amelyben hangozta, hogy a német császárt meg kell büntetni. Bulazell azt irta, hogy az angolok olyan bírótságot szeretnének létesíteni, mint a mely Stuart Máriát és orlóánsi Johannát halálra ítélte. A brit hadsereg a két esztendő háboruban csak néhány száz méterrel birt előrejutni és ez a legjobb bizonyíték arra, hogy Oroszországra haruna a feladat, hogy a német császárt átszolgáltassa az angol törvényszeknek. Ha minden Asquithnak az angol szabadkőművesek fejének akarata szerint történék, úgy a háboru nem akkor végződnek, amikor Oroszország tisztességes be két köthetne, hanem csak akkor, ha az orosz bajonettek elűzték a Hönenzollern-dinasztiát.

A németellenes liga ülésén heves beszédek hangzottak el s elhatározták, hogy az angol nagykövethoz hódoló küldöttséget menesztenek.

Berlin. Pétervárról könyv jelent meg Nikolaj Szuhanov liberális politikus tollából, a mely egész Oroszországban nagy feltűnést keltett. Ebben a könyvben, amely egész nyíltan követeli a Németországgal való különbékét, bizonyos dicsvágyó és megvesztegetett politikusokról is szó van, akik háborus üzletekért hevülve, vértüredőbe döntöttek Oroszországot, amelyet visszavetettek száz esztendővel, anélkül, hogy bármi előny is kezeszött az országot. Szuhanov az angol kapzsság áldozatának mondja Oroszországot, mert az viasli a harcok legnagyobb terhet az angol érdekéért. Végül a következőket mondja:

— Mi, oroszok, hazánkat szeretjük és nem szövetségeseinket és elnyomóinkat, akikhez pervers kötelek fűz bennünket. Egy hosszabb háboru feltétlen vereségünket jelenti, mert Anglia győzelme egyet jelent a mi legyőzésünkkel.

Egy fecske tudvalevően nem csinál nyarat és nem lehet ebből az egyetlen orosz hangból arra következtetni, hogy a mérlekedő orosz politikai körökben már dörög az a megismerés, hogy égető szükség van a nyugati hatalmakkal való egészségügyi kötékek felbontására és a központi hatalmakkal való béke megkötésére. Az a feltűnés azonban, amelyben Szuhanov könyve részesült, feltűnéstül bizonyítja, hogy az orosz nép azóta részben együtt éreznek vele. Valószínű, hogy a befolyásos politikai személyiségek közül Oroszországban számosan osztják Szuhanov álláspontját.

LEGUJABB.

Ejzel 3 órákor érkezett telefonjelentés.

Beszélgetés König kapitánnyal és Lohmannal.

Eréna. Stefáni Enea, a Pester Lloyd kiadott tudósítója ma hosszasan beszélgetett König kapitánnyal, és erről lapjának a következőket jelenti:

— Ma Lohman úrnak ur jelenlétében hosszabb beszélgetést folytattam König kapitánnyal. König kapitány részletesen beszélgetett a fedélzeti életéről, amely alig különbözik más gőzcsököknek fedélzeti életétől.

— Csak kevesebb levegőnk van. — mondotta a legendás kapitány. — Fontos szerepet játszott hajónkon egy gramofon és egy könyvtár, melyet egyik barátomtól kaptam. Drót nélküli állomásunkat igen ritka, kivételes eseteken kívül, csak a hírek befogására használjuk. A Deutschland igen sok előségecs nadihajóval találkozott, de ezek közül csak egy pillantott meg bennünket. Igen érdekes, hogy az amerikai kormány el fog járni azok ellen a személyek ellen, akik a tenger partól lényezőrákkal üldözték a Deutschlandot.

Elmondta még ezután a kapitány, hogy a legényesség, amely nagyszemélyesen viselkedett és amely egy szót sem árul el az utazásról, annak ellenére, hogy minden oldalról megkönyezik, külön esküt nem tett, csak az általános tengerészeti törvényeknek van alárendelve.

— Megérkezésünkön az Északi Tengerbe — mondja König — az első üdvözlőket egy német repülő küldte és érdekes, hogy az attacky volt, Lohman ur prokuristájának a fia.

Ezután Lohman ur, aki, mint már említettem, jelen volt a beszélgetésnél, mulatságos jelentéseket olvasott fel az amerikai lapokból, melyeket azok augusztus 3-án írtak, a Deutschlandnak Baltimoreból történt elutazásáról. Nagy derűtséget okozott a hajónak leírása, mely abszolút nem felel meg a valóságnak és amely azt írja, hogy a Deutschlandnak van egy három sárga felső építménye, melyet állítólag a nyílt tengeren lészereinek. König kapitány mosolyogva beszélget arról a francia jelentésről, mely szerint a Deutschlandot a Majorca szigeteknél látták.

— Remélhetőleg nem volt a Brémén? — mondja mosolyogva Lohman ur. König kapitány ezután más ügyekről beszélt nagy közvetlenséggel, szerényen és szívéllyességgel. És minden egyes szava megerősíti azt a csodálatos bizalmat, melyet mindenki ezzel a kiváló emberrel szemben viseltetik. Aki ezt a feltűnő erőt, jelentőségteljes erőt szemével látta, megérti, hogy ennek a nagy merész tettek keresztül viteléhez a választás reá esett. König kapitány az ünnepeztetés folytán igen kifáradt. Nagyon becsületes sóhajással mondja hogy: ez igazán egy kicsit túl sok. Viassakivánczozom a tengerre.

Megható, hogy feleségé, aki angol származású és jelenleg is Angliában tartózkodik, nem kaphatott tőle hírt.

— Mi tudtuk, hogy nem fogunk levelezni, mikor elváltunk. Néhányszor írtunk egymásnak holland közvetítéssel, de valószínű, hogy ő most megtudott mindent az újságoktól.

A bucsuzásnál meghátva ragadom meg annak a férfianak kezét, aki annyira hőse a napnak, hogy alig lehet emberi szóval gondolatot váltani.

Lohman úrnak ur is hosszabb beszélgetéssel tüntetett ki annak ellenére, hogy rendkívül óatos a kérdésekre adott válaszokban, ez nem akadályozta meg abban, hogy nagy szívéllyességgel és vágyakozással beszéljen. Szándékom, hogy nem vagyok kizárhatatlanul néhány igen érdekes hírek közlésére, melyeket, türelmes megvárás mellett közölök velem.

Azra a kérdésre, hogy rendszeres tengeri járatok vannak-e Kilitasban, igennel válaszolt és kijelentette, hogy ez csak abban az időben lesz lehetséges, ha több tengeralatti is készen lesz.

A tengeralattiak természetesen nem fogják előre bejelenteni, hogy mikor indulnak el, és általános postát sem fognak magukkal vinni. A Deutschland most szabad kikötőben fekszik, teljes rakományával. Az összes járatot mindig König kapitány fogja vezetni. A tengeralattijárót nem lehet megnézni. Még a saját feleségemet és gyermekemet sem vittem a hajóra, hogy precedenst teremtsék.

— Az elterjedt hírekkel szemben az úrnak kijelenti, hogy a hajó Baltimoreba való megérkezése előtt semmiféle amerikai tényezők nem voltak arról előzetesen értesítve és csak a megérkezés után tudták meg a dolgot.

Végül átgyújtott nekem Lohman ur egy csomó amerikai illusztrált lapot, melyek igen érdekes cikkeket írnak a hajóról. A csomóra ma közölök velem, hogy ezrevel érkeztek táviratok a hajó megérkezése alkalmából és megállapíthatom, hogy Magyarország igazán méltósággal vett részt az üdvözlésben.

Időszerű strófaik.

— A történet hataja. —

Halkna nőnek már az ányak:
Lassan vége lesz a nyárnak;
Mozog az a fecske, tócsa,
Kötnek a nyári blúzok
Elszállnak a csipkék, seipnek
Röszkezzük a szalagok . . .
S ma holnap a Maros partján
Csak egyedül maradok.

Haj! pedig de szép idő volt:
Ránk nézett a holdas égből
S még forogtunk hóbe-körbe,
Vigan jött a fűt a fűtözre:
Mogrozant a kis kacsoja,
Melyet kesem fogva tart
S simodortunk a ottakart a
dizsirt, ányas, drága park!

Kegye, csodás nyári este
Sok a szívet itt kacsota,
Itt opeditak, itt szomszédok,
Itt lángoltak, itt esztak,
Égre lestek, ébredestek
s ébren volt az ajk s a kéz . . .
Oh te vörös esti kacsó
Viláí tőled egy nébent!

Oh Buzos-part, Oh Maros-part!
Hogy dolojak róla most dakt?
Most paritál az én csipje:
Hátdolják a fűt-kacsója!
És szomszédok — megropedok —
Zápot ént egy kőnyescsomog:
— Hal tártl majd van ottent
Hátdolomogy a fűt-kacsó P t

Aradi jóslat a háboru végéről.

— *Randevu a tőszellemmel.* —

A Temps a francia államférfiakhoz és hadvezérekhez körkérdést intézett, mely ekkép hangzott: Mikor lesz vége a háborúnak?! A közkeletű kérdésre akadémiusan és szép dodonai kétértelműséggel nem kisebb emberek válaszoltak, mint Poincaré elnök, Joffre, Petain, Robert tábornokok s angol részről természetesen Haig főparancsnok.

Ezt a kérdést próbálta fessegetni egy pár hónappal ezelőtt a Neue Freie Presse a megszólaltatott Hindenburg és Hötzendorf Konrad tábornoktól kezdve valamennyi kimagasló nevet, de a kérdés mindmáig nem tisztázódott kellőképpen.

Sőt arról az anekdotáról is van tudomásunk, hogy Joffre a sofförje előtt egyik bizalmas pillanatában így fakadt ki: — Mikor lesz már vége ennek a ronda háborúnak?!

Mintán összenéztek, számláltak, — adtuk és kivontuk a körkérdésre minden nemzetnél leadott válaszokat: arra a felfedezésre jutottunk, hogy a kérdés megoldása nem sikerült. De miért nem sikerült? Azért, mert mindig olyan embereket kérdeztek meg, akik egyszerű tények összetevéséből indultak ki, normális stratégiai és taktikai számításokat vettek alapul. Már pedig ez a kérdés messzebb terjed a föld határainál. Erre a kérdésre emberek nem felelhetnek meg, ezt a kérdést eidonteni csak — a szellemek tudják.

Igen ám, de hol vegyünk szellemeket? Én ugyan valamikor egy Nietzsche nevű professzor, aki állítólag feltalált valami Übermenschet, de ennek a háboruban teljesen nyoma vessett. Huszas gondolkodás után azonban egyik munkatársunk arra a szerencsés gondolatra jött, hogy ahhoz az emberhez kell fordulni, aki a miszticizmus és veucitizmus révén, közvetlen összeköttetésben van a szellemekkel is. Lehetetlen, hogy ez a férfi ne tudna erről a kérdéssel pozitív adatokkal szolgálni.

Munkatársunk értesülvén, hogy az illető „szellem-ember” ahánódan Aradon tartózkodik, aietelt őt meginterjúvolni.

Ha az interjú azonban nem úgy történt, mint az rendszeren történni szokott, Ez ugynevezett távinterjú volt — szellemek közvetítésével.

A mester ott ült a kávéház terraszán, előtte toll, tinta, fekete kávé. A mester minden déntán leírja a szellemekkel folytatott éjjeli beszélgetéseit. Most is azt írta. Munkatársunk gyors elhatározással bement a kávéház legutóbbi boxába s megkezdte az interjút.

Kávé csészéjét háromszor megkopogtatja, belenézett a kávéba, ezzel megindította a titokzatos fluidumot kávé és a mester között.

— Halló Mester, mit gondolsz, mikor lesz vége a háborúnak?

A mester megcsóválta feje fölött Rembrandt sapkáját, sebzéből elővett egy csendélet maradványt s így válaszolt:

— A kérdés aram roppant egyszerű. Ha hozám jöttek volna, régen megoldottuk volna az egész problémát. Mert miről van szó, ugy-e bár a háboru végéről? S mit nevez ön a háboru végének? Erre nézve többször tanácskoztam a fészellemmel, ki mindennap személyesen meglátogat s aki azt mondotta nekem: — Béke az entente mai vezetőivel nem lehet. A fészellelem — kivánságomra — rövidesen éterikus szellemekké fogja őket változtatni s akkor engedelmekedni fognak akaratomnak.

Munkatársunk kissé megrettenve nézett az ószülő mesterre, ki rendületlenül folytatta tovább: — Akar-e ön jelen lenni, midőn a béketárgyalásokat, a fészellelem elnöklése alatt, lakasomra megkezdjük?

Munkatársunk hebegve igérte meg a mesternek, hogy minden bizonnal jelen lesz.

Addig is írja meg kérem, hogy a háborunak okvetetlen vége lesz a béketárgyalások befejezése alkalmával.

Ezzel a pozitív eredménnyel ért véget a szenzációs táv-interjú.

H I R E K.

Kavarodás a „Deutschland” körül.

— Tehát a „Deutschland” befutott Brémába.

— Jó, jó, de hogyan látták ezt, ha tenger alatt volt?

— Akkor nem volt a víz alatt.

— És mi van a „Brémával”?

— Az nem Brema, hanem „Brehmen”.

— Az mindegy Brehmen magyarul: Bréma.

— Tevedés.

— Ha maga mindent jobban akar tudni, mondja meg nekem, hogy mikor fog a Brehmen a Baltimóré tengerbe megérkezni?

— Már megint szánárságot beszélsz.

— Igaza van a Balti tengert akartam mondani.

— Így sem helyes, mert a Deutschland érkezett meg a Baumoreba.

— Az előbb azt mondta, hogy nem Baltimóré tenger, hanem Balti tenger.

— Ezt én nem mondtam, hanem azt magyaráztam, hogy Baltimore az város, a Balti meg tenger.

— Szóval a Baltimore az város és Németországban van, a Balti tenger pedig Amerikában.

— Dehogya; maga folyton összeléveszti a várost a tengerrel, a tengert a víz-alatt járóval, a víz-alatt járóval Németországgal, Németországot Amerikával...

— Ne folytassa mert beleőrülök.

— Vagyis a „Deutschland” most Németországba van. Szóval ott van, ahonnan kiindult.

— En is ott vagyok, ahol voltam, mert amit őta maga felvilágosított kevesebbet tudok, mint tudtam...

Füirt a belga királynéval.

Az Aradi Közlöny távbeszélgetése.

Zürichből írják: A Vie Parisienne egy kis belga nőről híreket hozott: kalandról mond el mulatságos történetet. A tengerparti, valamikor divatos fürdőnek még vannak vendégei és az elpusztult hotelokban sebesült katonatisztek laknak. Asszonyokról egyáltalán szó sincs, ugy, hogy két francia tiszt valósággal telijongott a minap, amikor parti sétájánál két igen elegáns és csinos hölgygel találkoztak. Később háborús után az egyik meg is szólította a nőket. A fiatalabb hölgy szigorú és elutasító tekintetet vetett rá, de amikor mellette meglátta a becsületrenden kívül a többi háborús kitüntetését is, enyhébb lett az arca és mosolyogva beszélgetni kezdett a tisztakkal. Ezek panaszosan mondták el, milyen nehéz elviselni a magánosságot, milyen mulaszt az üdülés és háborús emlékeiket elevenítették föl. A fiatal hölgy nagy figyelemmel hallgatott rájuk és megkérdezte tőlük, hogy nősek-e? Kicsit zavartan válaszoltak ezek, hogy igen.

— Hisszen ez nagyon szép, — mondta a hölgy — én is asszony vagyok és meg vagyok győződve arról, hogy az ugyan nagyon fog örülni, ha önöket megismerem.

Közben egy lapukhoz érkeztek, mely előtt belga és spanyol. Az asszonyok hátszótartották a

már igen kényelmetlenül feszengő tiszteket s szalonds, ahová hamarosan visszatértek egy szöke, magas termetű katonatiszttel.

— Kedves barátom, — mondta a fiatalabbik hölgy — be akarom neked mutatni ezeket az urakat, akiknek olyan pikáns s mulatságos déruánt köszönhetek. Uraim, — a belga király!

— Vilmos császár Krakkóban.

Krakkóból jelentik: Vilmos császár kiseretével ma Krakkón keresztül utazott. A császár a Wielickában levő sóbányákat látogatta meg. A császárt a szabadságon levő várparancsnok helyettese és Grimm ezredes, vezérkari főnök fogadta.

— Az Aradi Közlöny Lublinban. A lublini hadikórház lelkésze, Suchy József hálaosan köszöni a beteg és sebesült katonáinak küldött ingyen példányokat és kéri, hogy lapunkat továbbra is küldjék. A kérést örömmel teljesítjük.

— Katonai levél-cenzura Aradon.

Az aradi posta vezetője, Burger György posta és távirat főfelügyelő hivatalos átiratot küldött ma az Aradi Közlöny szerkesztőségéhez, amelyben tudtul adja, hogy augusztus hó 28-ikától kezdve az aradi postán feladásra kerülő leveleket a katonacenzor vizsgálja felül. Ez az államérdekből történő intézkedés Aradon új es ezért a közönség hazafiai kötelessége, de a saját érdeke is, hogy azt lelkiismeretesen betartsa és a hatóság munkáját megkönnyítse. A főfelügyelő adata a következő:

A kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében az Aradon feladásra kerülő posta küldemények az Arad 2. számú postahivatalnál folyó hó 28-án életbeléptetendő katonai ellenőrzés (cenzura) alá esnek: a) A belföldre szóló levelek is (a helyi levelek kivételével) nyitva adandók fel; b) Katonai s államérdekeket hátrányosan érintő közleményeket postán nem szabad küldeni; c) Pénzes levelekben és csomagokban (a tábori postákhoz szólók kivételével) írásbeli közleményt nem szabad elhelyezni; d) Pénzes leveleket belföldre is csak postahivatalban történt átvizsgálás után lehet csak feladni; e) A szállítólevelek és postautóványok szelvényére nem szabad írásbeli közleményt írni.

— Népfelkelők bevonulása. Varjassy Lajos polgármester közölte, hogy a közös hadseregbe besorozott azon 1897—1885. valamint az eddig tartott népfelkelő utószemleken besorozott 1898—1865. években született B) alosztályú népfelkelők, akiknek népfelkelési igazolványi lapjaik szerint 1916. évi augusztus hó 28-án Aradon kell bevonulni, bemutatásukat végezt a Kiszentmiklós községben lévő tüzérlaktanya melletti barakk-táborban, az önként besorozott egyének pedig az aradi es. és kir. hadkiegészítési kerületi parancsnokságnak Aradon, a várban levő hivatalos helyiségben tartoznak jelentkezni. A szintén 1916. évi augusztus hó 28-án a honvédséghez Aradra bevonulni kötelezett fentjelölt B) alosztályú népfelkelők és önként besorozott egyének az aradi m. kir. honvédkiegészítő parancsnokságnak Aradon, Batthyány-utca 26. sz. alatt lévő hivatalos helyiségében kötelesek jelentkezni. A jelentkezés ideje: délelőtt 8 órától 12 óráig.

— Aradiak hadiadója. Az aradiak hadiadóját kivétő bizottság Baross Lajos dr. elnöksége alatt ma folytatta tárgyalását, melyen Pick Ernő, Prokopetz József, Raicu Sebő, Reininger Samuné, Reisinger Sándor, Ruzsz Sándor, Réthy Viktor, Rosenberg Miksa dr., Rosentfeld Hermann és Róth Zsigmond adóját leszállították. Purgly János, Papp Endre, Ring Géza, Rozsnyay József dr. adóját azonban az összegben állapították meg, melyet a pénzügyigazgatóság javasolt. Pák Traján és Raskay Miksa kimaradt a hadiadózók közül. Holnapután, 28-án a következő adókötelesek adóját tárgyalják: Rajku Lukács, Rubel Lázár, Singer Izrael, Spitzler Rudolf, Seidner Frigyes dr., Steiner Jakab, Steiner Ferenc, Steiner József, Scheiber Lajos, Schöhr Lajos, Schreyer Viktor, Senuch Ferenc, Schwarz Adolf, Schwarz Hermann, Schwarz János, Szabó Albert, Szalay Károly, Szalay Antal, Szatmáry Minda, Ruzsz Mor. Augusztus 29-én pedig: Szántay Lajos, Székely Imre dr., Székely Miklós dr., herceg Szulkowsky, Steiner Vilmos, özv. Tagányi Istvánné, Tagányi Sándor dr., Tauszig Dávid, Tadeschi Viktor, özv. Tolnay Jánosné, Tóth József, Tomory János, Br. Urbán Ivánné, Varjassy Lajos, itj. Varjassy Lajos, Vásárhelyi János, Vásárhelyi Janka, Weiler Rudolfné, Venes Románusz dr., Verbová Nándor.

— Kitüntetések. A király megparancsolta, hogy az ellenséggel szemben vitéz és öneládozó magatartásukért, Barkász Lajos 33. gyalogezredbeli főhadnagynak és Balcán Szilárd 33. gyalogezredbeli tartalékos tábori lelkésznek a legfelső dícsérő elismerés tudomására adassék.

— Kinevezés. A magyar királyi pénzügyminiszter a számvédelmi tisztviselők összeített létszámában jelen állomáshelyén való meghagyással kinevezte, Mayer Árpád aradi pénzügyi számtisztet a X. fizetési osztályba pénzügyi számellenőré, Dürich Aurél kisjenői pénzügyi számgyakornokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű pénzügyi számtiszté az aradi magyar királyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvédelemhez.

— A francia kamara újabb titkos ülése. Genéből jelentik: A Petit Journal jelenti, hogy a kamara 131 képviselője indítványt adott be, hogy a kamara októberben tartsa meg második titkos ülést.

— Izadora Duncan cserben hagyott tanítványai. Bernből jelentik: Izadora Duncan az idén április végén Genébe érkezett tánciskolájával. Egy diszklóadás után, amellyel befejezte európai turnéját, iskolájának tizenhat fiatal táncosnőjét elhelyezte egy penzióban, maga pedig előbb Párisba, majd Amerikába utazott. Azóta nem hallottak róla. A penzióban sokáig tartották a táncosnőket (német, francia és orosz leányokat) a jó reménység fejében, végre azonban a tulajdonos értesítette a hatóságot, hogy nem hajlandó tovább is táplálni a táncosnőket. Az orosz, francia és német konzulok most haza fogják küldeni a fiatal leányokat. Nehogy kényszerítve legyenek a táncosnők most elbocsátást rendeznek, hogy megszerezzék az utiköltséget.

— Az angol órláságyuk. Hágából jelentik: A Daily Graphicben megjelent fényképe szerint az angol munició gyárokban negyven centiméteres ágyuk részére készítenek gránátokat.

— Kitüntetések. A király az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül, Knyazoviczky Gyula, Pór Ernő tartalékos hadapródoknak, Nagy János, Kumpián Rudolf népfelkelő szakaszvezetőknek, Harin Dameter, Kedos István, Oprea György, Szeidler Márton népfelkelő tizedeseknek, Hajas János népfelkelő őrvezetőknek, Süli András, Tarkó János, Bregyan Vazul, Csiric János, Makra Ferenc, Hank Antal, Ankatyó Elás, Patkucz György, Sero Zachariás, Stojan György, Zojka Jeremiás, Ocersan Simon, Kopesca-Paguba János és Beradt Károly népfelkelőknek, Papp Miklós, Dalmadi István tartalékos honvédeknek és Mónus Imre, Südi József tizedesnek és Rozanics János népfelkelőknek, Nyamsz György tartalékos honvédnek, Florus Pál tartalékos honvédnek, Pardi Balint és Rindák Károly népfelkelőknek, Schiller Jakab, Csar János, Pál János népfelkelőknek, Kádár Márton szakaszvezetőknek, Burza György népfelkelőknek, Nyisztor János népfelkelőknek, Bobzan János tartalékos honvédnek, Czigan Tivadar népfelkelő tizedesnek, Iba János népfelkelőknek, Kiss Péter őrmesternek, Tóth György tizedesnek, Unterweger János népfelkelőknek, Argyelan Péter népfelkelő őrvezetőknek, Kranczler Ferenc népfelkelő őrmesternek, a 2. népfelkelő gyalogezredben, Kuruczi István huszárnak, Pisz Erhard tartalékos huszárnak, a 3. honvéd huszárezredben a bronz vitézségi érmét adományozta.

— Egy angol katonatiszt. A „Times” egyik utolsó számában a következő hirdetés jelent meg:

Harmónó éves katonatiszt, aki betegsége miatt most szabadságon van, miután két évig harcolt a francia fronton, összeköttetésbe kíván lépni előkelő angol cégekkel, melyek Németország kereskedelmét megakarják törni. A hirdető évek óta egy igen nagy német kereskedelmi háznak volt az alkalmazottja és így alkalma volt a németek fizetési utkait és szokásait alaposan megismerni.

Ez az angol gentleman, aki nyilvánosan vállalkozik arra, hogy volt kenyéradó üzleti titkait elárulja, még az orosz hadseregben is alig kapna tisztí rangot. De azért az angolok tovább is azt hirdetik, hogy az angol katona minden körülmények között megtestesülése az összes lovagi és férfias erényeknek.

— A Berner Tageblattot kiltították. A kereskedelemügyi miniszter a Bernben megjelent Berner Tageblatt című időszaki lapról a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területére nézve megvonta. A Berner Tageblatt kiltításának az a magyarázata, hogy a lap állandóan centente-párti cikkeket és tudósításokat közölt.

— Eymillió pár cipő. Pétervárról jelentik: A Bosenzeitung, szerint egy moszkvai konzorcium egymillió pár cipőt vásárolt Amerikában és ebből a mennyiségből hatvan ezer pár már meg is érkezett V. adivosztokba.

— Underwood-gépiró és gyorsíró szakoktatás Zitter és Hollos cégnél, főpostával szemben. Ugyanott írásmunkák és sokszorosítások a legutányosabbban vállaltatnak.

— Városi kenyér sütő műhely és a liszt elosztás régi rendje. Arad tanácsa ma délelőlt Varjassy Lajos polgármester elnöksége tartott ülést a közéletmezési bizottságnak javaslataival foglalkozott és úgy határozott, hogy a közönség óhajának megfelelően eljött vezi a kenyér sütés megdrágításának. Próbaképpen a Révay-utcában állít fel a város egy sütőműhelyt, ahol a kenyér kilóját 5 fillérért sültek. A liszt elárúsítás kérdése is foglalkoztatta a tanácsot, azonban az újabb felmerült eszméket sem fogadta el és megmaradt a mai rendszer mellett. Faragó Rezső törvényhatósági bizottsági tag ugyanis egy beadványt fordult a tanácshoz és kérte, hogy a polgármesterek a legutóbbi közgyűlésen elhangzott ígéretéhez képest, a kereskedők is kapjanak lisztet árusításra. Minthogy azonban egyelőre most csak 32 vagon lisztet kap a város, tehát feleslege a hatósági tiszteletnek nincs, ezért a kérelmet nem vették figyelembe. Faragónak azt az indítványát, hogy a tanács, valahányszor liszt érkezik Aradra, mindannyiszor újul állapítsa meg, hogy mennyi jut egy-egy togyasatra — és így igazságos lesz az elosztás mert mindenki kap lisztet, — szintén nem akceptálták, mert keresztülvitetlennek tartják.

— A hazafias érzést sértő csomagolás eltiltása. A hivatalos lap mai száma közli a miniszterium rendeletét, amelyben arról intézkedik, hogy tilos olyan ipari cikkeket előállítani, vagy forgalomba hozni, amelynek csomagolása, vagy a rajtuk alkalmazott szöveg az ellenség iránti rokonszenvennek, vagy hazaellelenség érzésnek fölkelésére, vagy terjesztésére ad alkalmat, vagy a hazafias érzést egyébként nyilvánvalóan sérti és ilyen minősége következtében a hadviselés érdekében veszélyeztetésére használható. Hogy milyen ipari cikkek e tilalom alá, azt a rendőrség állapítja meg. A rendőrség az ilyen ipari cikkek előállítását és forgalomba hozatalát a háború tartamára megtilthatja. Aki a rendőrség rendelkezését megszegi, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A rendelet kihirdetésének napján lép életbe, a hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

— A kiadóhivatal izenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsek be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, a mely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy állakhelyváltoztatást, ugyazintén a lap megrendelését és beszüntetését mindenkör a kiadóhivattal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónal, vagy pénzeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunaba.

— Arad—Ujtelepre nem kézbesít a posta pénzt és csomagot. A kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében, az aradi VIII. sz. kettős fogai házhoz kézbesítő postajárat és Arad városnak a vasuti átjárón (viadukton) tullekvő Ujtelep és Mosóczy telep elnevezésű részeibe, melyek az Almos-, Apafi-, Batori István-, Baross Gábor-, Bajza-, Belhau-, Csokonay-, Dohány-, Dugonics-, Erdélyi-, Gizeda-, Gál László-, Kalász-, Lenkei-, Lehel-, Mária-, Nikolai-, Bertalan-, Mordony-, Miasát-, Simándy-ut, Szőlő-, Szentleányfalvai-ut, Zimándy-ut és Zsófia-utakat foglalják magukban, a postai csomagok házhoz kézbesítése a rendkívüli viszonyok okozta nehézségek miatt folyó évi augusztus hó 31-ikével bezárólag ideiglenesen megszűnik. A nevezett helyeken lakó címzeteknek szóló pénzküldemények és postai szállítólevelek gyalogszerrel ezennel is házhoz kézbesítetnek, a csomagokat azonban a vonatkozó kereskedelemügyi miniszteri rendelet értelmében a címzettek szeptember 1-től kezdve az aradi 2. számú (pályaudvari) posta és táv. hivatalban kötelesek átvenni.

— Birtokcsere. Ispravnik Mózes és neje eladták Leininger Károly-utca 7c. számú házat Mészáros István és nejének 19000 koronáért. Möricz Peter és neje eladták Sarió-utca 12. számú házat Gottermayer Juliskának 6400 koronáért. Bán György eladta Szent János tér 11. és 12. számú házakat 6000 koronáért. Barazs István és nejének. Viktoria takarék és hiteltörlesztet eladta Erásébet-utca 9a. számú házat 20000 koronáért. Joanovits Kristóf és nejének. Ozv. Ungureán Alajosné eladta Borona-utca 19. számú házat és ezantot 8000 koronáért Argyelán Miklós és nejének. Isseluz István eladta Lővész-utca 4a. számú házat 30250 koronáért. Ispravnik Mózes és neje. Itj. Csernyei Ferenc és neje eladták Kosár-utca 46. számú házat 9850 koronáért. Halász Lajosnak. Polacsek Pál és neje eladták Rózsa-utca 7. számú házat 9100 koronáért György János és nejének.

— A főhadnagy és a figyelmetlen huszár. Kolozsvárról írják: A kolozsvári hadosztálybírósg tegnap egy négyszeresen kitüntetett huszárfőhadnagy, Czákó-Diógyóri Kálmán ügyével foglalkozott. A főhadnagy, hazatérve a harctérről, a gyakorlati éven ügétést vezényelt a egy huszárra, aki többszöri figyelmeztetése ellenére is szabályellenesen ütö meg a lovát, lovaglő-ostorával rávágott és kardjának kosarával mellbe lökte. A tárgyalást Tany ezredes vezette. Az ügyész szolgálati hatalmával való visszaéléssel vádolta a főhadnagyot, akinek védője ezzel szemben az enyhítő körülményekre mutatott rá: a főhadnagy kiváló harctéri szolgálataira és arra, hogy idegenségét a harctéren szerezte. A bíróság tekintetbe vette az enyhítő okokat s egy hónapi fogtár fogságra ítélte a főhadnagyot.

— A vak katonáknak. Siebig Károly (Borossabes) nagynénje, özvegy Siebig Károlyné koporsójára szánt koszorúmegváltása gyanánt 3 koronát küldött a vak katonák részére. Rendeltetési helyére juttatjuk.

— A szülők az iskolai beiratás alkalmával ne mulasszák el felkeresni Fischer Nagyaruházát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt, ahol az internátusok által előírt összes szükségleti cikkek a legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban szerepelnek be az iskolás gyermekek részére. Különösen nagy választékban vannak raktáron: Iskolatáskák, enérműek, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és meg ezerféle más cikkben. 4578

— Ertesítés. Jakobi Gyula vizsgázott fogtechnikus műtermét Eötvös-utca 17. sz. alatt f. hó 25-én ismét megnyitotta és a n. é. közönség szíves pártfogását kéri. 4511

— A világi polgári leányiskolában az 1916-17-ik iskola évben mind a négy osztály megújult. Beiratkozni már lehet az igazgatónőnél Vnágoson, Wéber-féle házban. Tardij egész évre 200 korona. 4528

— Antikvár hangjegyek Kerpeiné. 3547

„rfiur“ = Paris.

az Aradi Közlöny-tudósítójaól.

Nemcsak a háboruban, de a béke időben is szükséges, hogy a postai hírszolgálat, amely gyakran fontos államtitkokat tartalmaz, egy alakuljon, hogy abba hivatlan tekintet bele ne láthasson. Erre a célra szolgát fontos hírek közlésénél az előre megbeszélit titkos irás. Ilyen titkos irások rég időtől fogva vannak alkalmazásban, majdnem annyi idő óta, amióta az ember az írást ismeti, azaz gondolatait betűkkel és jelekkel közli.

A titkos irás legegyszerűbb módja volt az alfabéta egyszerű átrakása úgy, hogy az „A“ az utolsó helyet, a „Z“ ellenben az első helyet kapta. Ma már a titkos irások különböző rendszerei a tökéletesedés magas fokát érték el és a be nem avatott rendkívül nehezen lejteti meg. Nagyon elterjedt a politkai levelezésben az ugynevezett „cañtre carré“, amely meglehetősen egyszerűnek látszik, amely azonban a megfejtő részére ugyancsak kemény dió. A küldő és a címzett egy tabellát használ, amelyen 26 vízszintes és 26 függőleges sor van és amely ezáltal 676 kockára oszlik. A felső baloldali mező szabadon marad. Jobbra ettől áll A — azután B és stb., míg 25 betű után elérjük a Z-t. A bal sarok második mezőjéből kiindulva függőleges irányban, felülről lefelé leírjuk az Abot. A vízszintes vonalakat hívjuk a beszéd-vonalnak, a függőlegeseket a betűvonalnak. Függőlegesen az A alá folytatódólagosan kis betűkkel írjuk az Abot és ugyanazt tesszük jobbra a másik A betűtől. Ezután minden függőleges és minden vízszintes sorba leírjuk a kisbetűket és pedig balról kezdődőleg s ha a betűk készlete nem elegendő, újra kezdjük, míg csak az utolsó kockáig nem értünk. A titkos irás alapja, például ha est a szó Berliet és Párist akarjuk írni, akkor a tabellának azt a betűjét választjuk, amely a P-vel úgy a beszéd, mint a betűvonalban egyezik. Ez az A és az E után lesz az R és az R után ismét az r, így Paris a titkos irásban „rfiur“ lesz. Így kell használni aztán a Berlin szót, mint kúrosszót, amíg az egész szöveget leírjuk, vagy elolvassuk.

Egy másik rendszer ép oly egyszerű, mint az enialis. Ha két vízszintes parallel vonalat másik két parallel vonallal függőlegesen metszünk, úgy a közepén egy négyzet keletkezik, amelytől jobbra és balra lefelé és felé nyitott négyszögek, a négyszögön pedig szögek keletkeznek. Ebben a 9 négyzetekben elosztjuk az Abc-t, a betűk helyett azonban pontokat teszünk.

a	b	c	d	e	f	g	h
i	l	m	n	o	p	q	r
s	t	u	x	y	z		

● Az egyik szöglet, ahol az Abc betűk állanak, minden jel nélkül ot jelent. Ha pont van benne b-t, ha két pont van benne, á-t. A következő sor

Hindenburg nevét adja. A 9 négyszögecskében természetesen előzetes megbeszélés után önkényűleg meg lehet változtatni az Abc. betűt, úgy, hogy a megoldás kulcs nélkül csaknem lehetetlen. Vonalak által, amelyek a négyszögeket, a sarkakat egymástól elválasztják, különböző figurákat lehet kihozni, amelyek ezt a titkos irás; még komplikáltabbá teszik. A betű titkos iráson kívül van ugynevezett jegy irás s, a betűk és jegyek összekötetése által olyan komplikált irás keletkezik, amely a beavatott előtt nagyon gyorsan megfejthető, az idegennek ellenben abszolúte olvashatatlan.

Ezzel azonban a titkos irások különbözőségét még nem merítettük ki. Így van még az ugynevezett patronrendszer, amely a legpompásabb találmányok közé tartozik. Két pontosan egymáshoz fektetett papírdarabon szabálytalan távolságban egymástól lyukakat vágnak. Most az így elkészített lyukakkal ellátott papírdarabot, amelyet patronnak neveznek, egy darab fehér papírra helyezünk és pontosan megbeszélit sorrendben betűket írunk a lyukakba. Ha ez megtörtént, az átlukgatótt papírlapot megbeszélit módon visszük jobbra vagy balra, lefelé vagy felfelé, esetleg megfordítva és ilyen módon előbukkanó fehér helyeken a papíroson megint egyes betűket írunk be. Ez addig tart, míg az elküldendő jelentés elkészült. A be nem avatott szemlélő egy olyan darab papírokat lát, amelyen összevisszaságban betűk vannak elszórva, amelyeket azonban nincs, aki elolvasson, ha csak nincs neki ilyen patronja és nem tudja, hogy a patronokat az irásnál milyen sorrendben tologatták ide-oda. Ha azonban a patronokat megint rárakja az ember a papírosra és visszafelé megcsinálja az eltolásokat, akkor az egyszóba tartozó betűket összetudja hozni az ember és a szavakat el lehet olvasni. Ezzel azonban az alkalmazásban levő módszerekre csak rámutattunk, de természetesen nem merítettük ki azok leírását.

TARKASÁGOK.

Háborus hírdetések.

A napokban a lapok apróhírdetéseit között egy hírdetés jelent meg, mely szerint egy aradi családnál nagyobb diak 1200 koronás hízott sertésért az iskolai tanevre teljes ellátást kap...

Egy csöppet sem csodálkozhatunk majd azon, ha folytatás képen ilyen hírdetésekkél fogunk találkozni:

(Miért nem toronyórárt láncsal?) Tíz száz burgonyáért, két száz nullás lisztért, egy bödöny (25 kg.) zairért, egy hordé savanyú kaposztaért, két száz burgonyáért, száz kilogramm kockacukorért (kristály kizárva) háromszáz tojasért és húsz kgr. babért egy iskolás fia teljes ellátást nyerhet stb...

(Ahol az ember nem számít.) Vidéki földbirtokos gazda, vagy termelő diak fiát az esetben, ha sertéseim részére tengerit, lovaim részére zabot és majorságom részére búzát szállít (a ravasz hírdető elhalgatja, hogy a terményekért hajjandó-e fizetni?) teljes ellátásra díjmentesen ellogadom stb...

(Előbb jön a család.) Aki iskolába járó fiának jó elhelyezéséről és sikeres előmeneteléről akar gondoskodni, az forduljon X. Y.-hoz, ahol a család életmozgásának egy évi biztosítása esetén a teljes díjmentesen ellogadom stb...

FOG- tömések aranyból, platina, arany és ezüst malgamból és a fog színével azonos porcellánból. ::

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból. ::

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása. ::

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a leghírnevesebb fogspecialistáknál mint-assistens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessenek. **JACOBI GYULA**-vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 10-11. szám.

TANÜGY.

(—) Iskolai év megnyitása a helybéli főgimnáziumban. Az aradi kir. főgimnáziumban a javítóvizsgálatok és a magánvizsgálatok írásbeli része, augusztus hó 30-án szerdán délelőtt 9 óra után veszik kezdetüket és tartanak egész nap folyamán (délelőtt 9-1-ig és délután 3-5-ig) a Lyceum tanácskozó termében. A felvételi-, pótvizsgálatok és a magánvizsgálatok szóbeli része augusztus hó 31-én, csütörtökön lesz délelőtt 8-1-ig, délután 3-5-ig. A beiratások idejére a tanév megnyitására és az azokkal kapcsolatos tudnivalókra vonatkozólag, későbban fog értesítés megjelenni a helybéli lapokban.

(—) Az aradi áll. főreáliskolában augusztus hó 30-án reggel 8 órától tartják a Lyceum épületében a javító vizsgálatokat és a magánvizsgálatok írásbeli részét. A felvételi- és pótvizsgálatokat, valamint a magánvizsgálatoknak szóbeli részét augusztus 31-én reggel 8 órától kezdve tartják ugyanott. A beiratások idejéről és az iskolaév megnyitásáról a legközelebbi napokban ad a helybéli napilapok útján értesítést az intézet igazgatósága.

(—) A városi zeneiskolánál a beiratások szeptember 1., 2. és 4-ikén eszközöltetnek (Batthyány-utca 26. I. em.) d. u. 3-5-ig. Ugyanott kell beadni a kérvényeket, de már most aug. hónap folyamán. A tanítás szeptember 5-én veszi kezdetét. Beirási díj 10 korona. Tandíj félévenként 40 korona, amely havi részletekben is törleszhető. Tanszakok: zongora, hegedű, gordonka, cimbalom, fuvó hangszerek, magánének; mellék tantárgyak: elmélet, összehangzattan, történet, szépirodalom, karizmus, ének, énekesjáték. Az igazgatóság. 4445.

A szerkesztésért felel:
Budnyánszky Endre távollétében:
Staubert József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közölttektől nem vállalunk felelősséget)

A borossebesi uradalom kisebb részletekben is haszonbérbe ad mezőgazdasági területeket.

Ajánlatok uradalmi számtartóssághoz Borossebesre intézendők. 3798

Meghívó.

Az Aradi Lloyd-társulat

folyó évi augusztus hó 27-én délután 2 órakor tartja meg saját dísztermében

rendes évi közgyűlést,

melyre a társulat t. tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Tárgysorozat: 1. A választmány évi jelentésének előterjesztése. 2. A számvizsgáló-bizottság jelentésének kapcsán, a zárszámadások előterjesztése és a felmentvény megadása iránti határozat. 3. Az 1916/17. évi költségvetés megállapítása. 4. Elnök, alelnök, 16 választmányi tag és a számvizsgáló-bizottság 3 tagjának három évre való megválasztása. 5. A t. tagok esetleges indítványai. 4961
Arad, 1916. augusztus 19.

■ Főlvétel a BOHN-féle ■
„Szegedi Deák-Otthonba”
■ mint internátusba. ■

SZEGED, Tisza Lajos-körút 43. szám.

Az internátusba főlvételnek főgimnáziumi, főreáliskolai tanulók

vallás és nemzetiségi különbség nélkül

továbbá azok, kik a felső kereskedelmi, polgári vagy elemi iskolát öhajják látogatni. Ellátási díj egész évre 700 korona. Az internátusnak különben berendezett kétemeletes palotája van, ahol a növendékek szakszerű felügyelet alatt állanak. Minden további elvilágosítást kézszerző **Bohn Károly**, igazgató. 8807

APOLLO

SZÍNHÁZ.

1916. aug. hó 27-én, vasárnap:

A Nordisk Film Compagnie szenzációs felvétele:

Moziprincesz.

Gyermek szereplőkkel.

Dráma 4 felvonásban.

Főszereplők:

Edith, másképp Baby Rose... Hanni Reinwald
Gáspár, a nevelőapja ... Peter Nielsen
Hansenné, egy gazdag özvegy Augusta Blad
Svennen, kézműves... Franz Skondrup
Egon, a fia ... Ottó Reinwald

81

Neuman Testvérek

mű-malom-, szesz és élesztő gyárosok
ARADON.

Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmúlhatatlan kelesztő képessége és tartóssága folytán minden bel- és külföldi kiállításon kitüntetésben részesült. Ugyanott

istálló-trágya

érett és félérett állapotban, valamint légen szárítva, kapható. 4540

A tisztelt

szőlőbirtokos urak figyelmébe!

Dr Wagner Pál, a darmstadti vegyakisérleti állomás paryhirű igazgatója által kiadott „Kísérletek a szőlőtrágyázás terén” című művében olvasható, hogy a megejtett kísérletek ismét igazolják, hogy csakis istállótrágyázással lehet a szőlőkben a legnagyobb termést biztosítani. Műtrágyának alkalmazása istállótrágya nélkül kielégítő eredményt nem nyújt. Az istálló-trágya a föld tápértékén kívül kedvező hatást (Angazien) gyakorol a szőlőtökre, mely hatásnak módját még eszközjendő kutatásnak kell felderítenie.

Seidner Bernát

és Fia

4540

Maroshorsa (Berzova)

fa- és mésztermelés

A sárgán is épen úgy hat,
Akárcsak a feketén,
Olyan sima mint a tükör,
Ha cipőre kenem én.
Es mint csillag — épu gy csillog
Ide-oda rajt a fény;
Micsoda egy csoda hát ez?
— — Ez a

PYRRAM

CIPŐ=KRÉM

Gyártja: **BENTON & BOWLES**

6907

Tüzifa

waggontételekben kapható:

Körösvölgyi Pálinkarakartár,

Lloyd-palota.

Telefon 651. 4218

ECETSAV

garantált 60% vegyileg tiszta, étkezési célokra, prima svéd áru 580 grammos üvegekben, 25 üveg ládánként, franco csomagolás. Próbáüvegek 580 grammos 5 korona 50 fillér. 4108

Beck Testvérek,

Arad, Teleky-utca 15. (saját ház.)

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

egy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 4855

Deák Ferenc-utca 40. szám.

Cserege szilvát

fél érett és érett állapotban,

5 és 10 kilós kosarakban 4, illetve 7.60 korona árban, az összeg előzetes beküldése mellett szállit:

Weiszberger Sámuel utóda gyümölcsgazdasága

Honcstó, Telefon Honcstó 7. Megrendelések intézendők: 4245

Körösvölgyi Pálinkarakartár

Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Hirdetmény.

Óthalom község-házánál 1916. évi augusztus hó 27-én délután 3 órakor 6 darab jól táplált, 8 hónap óta tenyészetten kívül álló. tenyészkan fog elárvereztetni.

4521

Előljárátság.

Aradi waggongyár keres

magyar-német levelezőt,

ki mindkét nyelven perfekt stenografál és gyakorlott gépiró. — Jelentkezhetnek nők, esetleg hadirokkantak is. 4513

„Helia”

„Vera”

„Erikönig”

jegyü bőrányagból készült őszi és téli cipők megérkeztek

CIPŐTÖZSDE

Andrassy-ut 22. :: Telefon 10-44. 4511

Legjobb fogviz

lőbb nemzetközi kiállításon legmagasabb kitüntetésben részesült.

500 koronát fizetek annak, ki

500 koronát fizetek annak, ki fogvizének használata mellett, üvege 1 kor. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök. Ed. Bartilla-Winkler utóda L. Pian Wien, X., Götthe-gasse 7. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriarban. Aradon: G. Földes Kelemen, Deák Ferenc u. 11. sz., Kohs Vilmos, Barthány-u. gyógyszerárban és Vojtek és Weisz drogueriarban. Vidékre — ahol nem kapható — küldök 7 üveget kor. 7.20 bérmentve. Kérjük mindenütt határozottan Bartilla-féle fogvizet. Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak. 5921

1° körisfataip és küllő, löcsfa, kocsirud

továbbá mindennemű bogvár szerszám és műbutorifa kapható

AUFRICHT MIKSA

fakereskedésben Arad, Kossuth-utca sarok. 6-temető előtt. 4411

Burgonya nagy kivitei üzlet Aradon!

Felhívom a burgonyakereskedő urakat, Vörös Kereszt kórházakat, katonai élelmiszeri raktárakat, hogy waggontételeként és kicsinyben jó, egészséges

új rózsaburgonya

most érkezett, métermázsánként 28 koronáért, waggonszára 100 métermázsá 2.400 koronáért nálam naponta kapható. Továbbá ha

zöldfőzeléket,

vagy bármily gyümölcsöt

óhajtanak velem, forduljanak bizalommal hozzám.

Egyben felhívom a n. é. közönség figyelmét gazdasági és gyümölcskosaraimra, melyeket a legolcsóbb napi áron adok el. — Zöldfőzeléket és gyümölcsöt legmagasabb áron vásárlók. Minden csütörtökön és pénteken friss hal. Vidéki megbízások legpontosabban eszközöltetnek.

Lutwák József

Asztalos Sándor u. 8. 871

Élvtos Füzök és különlegességek

ugy készen, mint
méret után a leg-
jobbak készülnék
877

Pilcz Irma

füzökészítőnél
Arad, Deák Ferenc-u. 6. sz.

Leánynevelő-intézet

(Internátus)
Uri leányok részére.
Gondos nevelés. Magán-
tanulók előkészítő tan-
folyama. Zene és ide-
gen nyelvek oktatása.
Székely Ilonka
okl. tanítónő
Arad, József főherceg-ut 19.
Telefon 933. 1717

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

ami 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécs-
ben a fogászati térsen legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n.
é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.**
egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet**
nyitattam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem bete-
geimet, oghuzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhidak, arany-
koronák, mindennemű kavcsok fogazatok, szájpadiás nélkül és légkamrával.
Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mársékelt díj-
szabás mellett készíttetnek. Becses partfogását kérve tisztelettel **Mohr**
Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. a. 8-12-ig, d. a. 2-7-ig.
Videkiak 24 órára belül kielégíttetnek. 1271

Levélbélyeg

gyűjtőknek 61 darab jótállás
mellétt valódi, különféle ritka
bélyeg 86 korona katalógus
ár helyett csak 5 korona 30 fillér. Gyö-
nyörű bélyeg választékomat vevőknek
rendelkezésére bocsájtom. — 56 oldalas
bélyeggyűjteményt kívánatra mindenki
megkapja. 8883

Béla Székula, Luzern (Sweic.)
Egy füveg legfinomabb
ecet-eszencia,
mely 2¹/₂ liter kellemes ístű asztal-
ecet készítésére elegendő, 1 korona
Hánzu Nestor
Drogeria és Határozat-üzletében, Arad.

Kölcsönök amorti- zatiós convertálása

6% kamattal. Kölcsön kész épü-
letekre és szántóföldekre:
100 korona után.
50 évi annuitási időtartamra 6 K 30 f.
32 " " " " 7 " " "
23 " " " " 8 " " "
18 " " " " 9 " " "
15 " " " " 10 " " "
Kifizetettik a tőzsdij levonása
után 98¹/₂%-al.
6¹/₂% kamattal. Kölcsön kész
épületekre és szántóföldekre:
30% évi annuitási időtartamra 7 K 50 f.
22 " " " " 8 " 50 "
Kifizetettik a tőzsdij levonása
után 99% -al.

A nagyszabedni általános takar-
ékpenztár aradi képviselősege
Arad, Thököly-tér 4.

Aprított tölgyhulladék tűzifa

ismét kapható 4408
Laendler Aladár gőzfűrésztelepén

Ajánlatk szennel mellétt a legújabbabb nagylátrak mellett

Gép-, henger- és autóolajat,

gépzsiradékot, kocsikenőcsöt
és mindenféle gazdasági gépekhez szükséges kenőolajokat azazatott
jó minőségben.

WEISZ LIPÓT és TARSA

üzemeltető, szalon- és olajnagykereskedők
Budapest, IX., Hossz-utca 17. Sürgőseim: WEISSEFETT Budapest.
Interurbán telefon: József 14-50.

Diófatuskókat

30. cm. csúcsátmérettől fölfelé

VESZ,

minden mennyiséget kész-
pénz mellett

Eduard Weiss

tanagykereskedés
Wien, VI., Stumpergasse 14.

Olcsó kávé!

Beck-féle Plumel családi pörkölt
kávé elsőrendű keverék ki-
tűnő zamata és tápduc
kilója **K. 8.00**
1/2, 1 és 5 kilós piombalt dobo-
zokban, 5 kilós postacsomagban
bérmentve. A pörköléshez
használt kávé tisztaságáért kesze-
kedünk.
Pótkávé Beck Testvérek-féle
gyártmány, tiszta katóng és fü-
géből előállítva 1/2, 1/4, ládikákba

Kefe-gyár Aradon!

Ugy a helybeli mint a vidéki n. é. közönség szives tudom-
ására adom, hogy **Aradon, a Deák Ferenc-utca 32.**
szám alatt levő házában teljesen modernül berendezett

kefe-gyárat

létesítettem. Főtörekvésem mindenkor az leendő, hogy nagy-
becsű megbízóim megelégedését kiérdemeljem.
Szives partfogást kér.

Maar Sándor,

kefegyára Arad, Deák Ferenc-utca 32. sz. Telefon. 420.

Rum-likőr

essentiák és compozitók
Kocsikenőcs,
Svédgyufa
Pótkávékban
állandó raklár

Szemző Armin

árugyűzőségénél, Arad.
Interurbán telefon 592. szám

Husleveskocka

ala Maggi.

Legjobb készítmény románcozott
bádogdobozokban (100, 250, 500
és 1000 drb) 1000 darabonként
K. 50.— bérmentve 50% enged-
mény árban küld utánvet mellett

Beck Testvérek

Export-import Arad, Teleky-a. 15. sz.
Raktár: Teleky-utca (szaját ház.)

Eredeti Mayfarth-féle

törvényileg védett

„HERKULES“

ber- és gyümölcs-sajtók.

Elsőrendű gyártmány víznyomású bor-
és gyümölcs-sajtók. — Felül nem mult
szőlő- és gyümölcs-őrítők, száre-
telő berendezések.

MAYFARTH PH. és TSA

gazdasági gépgyár
Bécs (Wien) II. Taborstrasse 71.
Különleges gyártás sajtók és borászati készü-
lékek számára. 8847

240. sz. Arjegyzékek ingyen.
Képviselőik keresteinek.

Zongora javítások

és hangolások
ugy helyben, mint
vidéken pontosan
eszközöltetnek.

Ehrbar Henrik

zongorahangoló
Arad, Batthyányi-u. 26.
Városi szenelekokia.

